

Mensen uit de vroegere koloniën

Na de Tweede Wereldoorlog werd eerst Indonesië in 1949 en later Suriname in 1975 zelfstandig. Veel **Nederlandse Indiërs** emigreerden na de onafhankelijkheid naar Nederland in de hoop op een betere toekomst. Ook veel **Molukkers**, die in de koloniale tijd aan de kant van Nederland vochten, kwamen hierheen. Zij hoopten lange tijd ooit terug te kunnen naar een vrije, eigen Molukse staat.

Surinamers kwamen al naar Nederland toen hun land nog een Nederlandse kolonie was. Zij kwamen er studeren of waren getrouwd met iemand uit Nederland. Na de onafhankelijkheid van Suriname in 1975 groeide het aantal Surinaamse immigranten sterk: er wonen nu net zoveel Surinamers in Nederland als in Suriname.

De Antillen zijn nog steeds onderdeel van het Koninkrijk der Nederlanden. Veel **Antillianen** die naar Nederland komen, doen dat vanwege studie of betere werkmogelijkheden.

Arbeidsmigranten

Vijftig jaar geleden kwamen de eerste **gastarbeiders** uit Italië en Spanje, later vooral uit Turkije en Marokko. In hun eigen land was te weinig werk en in Nederland...

Artikel over geschiedvervalsing in onderwijsboeken - lees op pag. 13

In dit nummer

**Backpay ondanks
akkoord nog steeds
nationale schande.....2**

**Het Verzet in
Nederlands-Indië.....3**

**De bloedige
communistenjacht in
Indonesië.....7**

**Vrouw met Indische
identiteit.....9**

Djalan Pienter.....11

**Enquête t.b.v. NICC
Magazine en een
Indisch Centrum.....12**

**Geschiedvervalsing in
het onderwijs.....13**

**Wantoestanden
Indonesische dienst-
meisjes in Arabische
landen.....14**

**Wat zeggen de sterren
deze maand?.....20**

**Klanken van
Oorsprong.....22**

58^e Tong Tong Fair...30

Van de redactie

In dit nummer wederom een openingsartikel over de Backpay kwestie, die immer de Indische gemoederen bezighoudt. Dan het eerste deel van een serie van de historicus Drs. Humphrey de la Croix over het verzet in Indië, een zeer onderbelicht onderwerp. Ook een artikel over de beruchte communistenjacht in 1965-'66, die meer dan een half miljoen doden tot gevolg had. Een bijdrage van Armando Ello en een stukje over Djalan Pienter, een nieuwe fase in de cultuurspecifieke zorg. Dan een belangrijk artikel, dat heel veel stof zal doen opwaaien en waarvoor wij ons ten volle gaan inzetten: de geschiedvervalsing in het Nederlandse onderwijs. En meer interessante artikelen. De redactie wenst u weer heel veel leesplezier.

Nog steeds ontvangen we veel reacties over NICC Magazine. Iedereen is nog steeds enthousiast over de vormgeving en de inhoud, die unaniem als zeer informatief, educatief en heel gevarieerd wordt omschreven. Hartelijk dank daarvoor. Ook hebben wij al vaak gewezen op de mogelijkheid om **NICC Magazine als advertentie medium** te gebruiken. Hierbij nogmaals een oproep aan alle lezers die eigenaar zijn van een bedrijf of er werkzaam zijn als PR manager om NICC Magazine als mogelijkheid te zien om **uw bedrijf of product onder de aandacht** van nu ruim 8700 abonnees te brengen. Tevens willen wij een beroep doen op uw waardering als abonnee voor het zeer vele werk dat wij maandelijks aan NICC Magazine hebben. Houdt u in gedachten dat NICC Magazine geheel GRATIS is, hetgeen echter niet betekent dat wij geen kosten

hebben. Juist in deze tijden is **uw betrokkenheid** bij NICC Magazine van groot belang en vragen wij u om een vrijwillige **DONATIE**. Wij zullen u daarvoor zeer dankbaar zijn en u zult verzekerd zijn van een blijvende gratis toezending van uw geliefde en gewaardeerde NICC Magazine. Onze bankgegevens zijn: (BIC: RABONL2U) **NL39 RABO 0129216836**, t.n.v. **N.I.C.C.** te Den Haag (**zie ook pagina 10**). Mogen wij u tenslotte vragen om NICC Magazine zoveel mogelijk bij uw familie, vrienden en kennissen onder de aandacht te brengen? Vraag hen ook gratis abonnee te worden. Wij wensen u weer veel plezier met uw NICC Magazine. En mede dankzij uw donaties en advertenties kan NICC Magazine helemaal GRATIS blijven.

Hans Vogelsang, hoofdredacteur.

Backpay, ondanks akkoord nog steeds een nationale schandvlek

Door: Mr. C.O.V. van Randwijck

De organisatie "Ons Stille Indische Leed" houdt u op de hoogte van de ontwikkelingen omtrent de onvrede rond de Backpay-regeling.

Op 18 april hebben de heer Peter Logman en schrijver dezes een gesprek gehad met Kamerlid Van Gerwen van de SP. Op welwillende wijze luisterde hij naar ons verhaal. Hij blijft van mening dat iedereen die schade heeft geleden tijdens de Tweede Wereldoorlog moet worden gecompenseerd. In de praktijk betekent dit dat de erfgenamen van oud-ambtenaren en oud-KNIL militairen niet als een specifieke categorie worden genoemd. Op zich is dit een veel positiever standpunt dan dat van andere politieke partijen.

Toch is dit bezoek aan hem voor ons van belang geweest, want Van

Gerwen maakte duidelijk dat er wel degelijk erkend wordt dat de overheid in gebreke is gebleven met de betalingen. En er wordt nogmaals erkend dat er arbeidsovereenkomsten waren met de oud-ambtenaren en oud-militairen. Het is altijd goed om dat nog eens benadrukt te zien.

Echter een rechtvaardiging van de peildatum van 15 augustus 2015 was er niet. Van Gerwen zei dat het hanteren van een peildatum altijd een moeilijke kwestie is. Geld kan bovendien maar één keer worden uitgegeven. Daar zit natuurlijk wel wat in, maar het gaat hier wel om mensen die gewoon gewerkt hebben voor hun geld en dus ook gewoon hun centen hadden behoren te krijgen.

Van Gerwen gaat nog een keer een motie indienen opdat alle

benadeelden voor eens en altijd hun schadevergoeding ontvangen. Kamerlid Dijkstra van D66 vindt het echter allemaal wel goed zo. Zij praat wel over het feit dat de Indische geschiedenis veel meer aandacht moet krijgen in het onderwijs.

Natuurlijk is dit ook van belang, maar wat schieten wij hiermee op? Wat komt er dan in de geschiedenisboekjes te staan? De voetnoot dat de overheid na 70 jaren nog altijd grote groepen nazaten van Indische en Molukse Nederlanders in de kou laat staan?

Tot zover een kort verslagje van onze meest recente activiteiten. Wij houden u op de hoogte, want het boek is nog niet gesloten.

Hierna enkele reacties vanuit de Indische gemeenschap:

Boeroeng Biroe:

De politiek erkent in onvoldoende mate dat de overheid een daadwerkelijke schuld heeft. Die 25.000 euro dekt natuurlijk niet de volledige schuld aan de overlevenden en het is een doekje voor het bloeden, voortvloeiend uit een zeer discriminerende behandeling van de gehele Indische gemeenschap gedurende meer dan 70 jaren. Men zou al een aardig eind in de goede richting komen door de juridische rechten van de betrokkenen en hun erfgenamen te erkennen. En juist dat vertikt de politiek "kamerbreed". Een duidelijke VOC-mentaliteit dus.

R.F. van Domburg Scipio:

De geschiedenis van Nederlands-Indië wordt zoveel mogelijk onder het tapijt geschoven. Welke jonge Nederlander heeft kennis van ons Indisch verleden? De Jappenkampen, de Bersiap, de gedwongen repatriëring naar Nederland? Ja, wel worden die arme jongens die bevel kregen om naar Indië te gaan en daar de politionele acties hebben uitgevoerd, weggezet als oorlogsmisdadigers, waarbij het ergste nog is dat deze kwalificatie van veelal 18 en 19 jarige dienstplichtige jongemannen door de overheid nooit ontkracht werd en nog steeds niet. Nu moeten nabestaanden van militairen en

ambtenaren bedelen om een aalmoes en misschien zelfs via de rechter een rechtvaardige regeling afdwingen. En dat terwijl Minister Koenders in Jakarta door het stof gaat om de weduwen en nazaten van Indonesische slachtoffers een financiële genoegdoening te geven. Ronduit schandalig.

Help NICC Magazine dit jaar aan de 10.000 abonnees

Verras uw familielid, vriend, kennis of collega met een GRATIS ABONNEMENT

info@indisch-centrum-den Haag.nl

Het Verzet in Nederlands-Indië (1)

Door: Drs. Humphrey de la Croix

Het verzet in Nederland tegen de Duitsers heeft altijd de nodige aandacht heeft gekregen. Er is veel over gepubliceerd en er zijn speelfilms gemaakt zoals het Meisje met het rode haar over Hanne Schaft. De verzetsactiviteiten in Nederlands-Indië tegen de Japanse bezetter zijn echter een zwaar onderbelicht onderwerp gebleven. Helaas, temeer omdat de omstandigheden waarin het verzet moest plaatsvinden moeilijker waren dan in Europa.

Het verzet tegen de Japanners is wel degelijk geleverd. Uiteindelijk bedroeg het aantal Nederlanders en Indische Nederlanders en Indonesiërs dat werd gearresteerd wegens verzet ongeveer 15.000 personen.

De helft hiervan overleed. Deels door executie, deels door andere oorzaken als honger, de gevolgen van marteling of zware dwangarbeid en daardoor ontstane ziekten. Anders dan in Nederland, arresteerde de bezetter bijna iedereen die ervan verdacht werd verzet te plegen. Dit feit is slechts

bij weinigen bekend in Nederland. Na de val en capitulatie van Indië vormden zich op de verschillende eilanden groepen die de strijd tegen de Japanners voortzetten. De veronderstelling was dat ze de weg voor de spoedige bevrijding door de Geallieerden zouden helpen vrijmaken. Immers, Australië was dichtbij en de hoop was gevestigd op de militaire en industriële grootmacht Amerika. Niets zou achteraf gezien minder waar zijn.

De Japanners slaagden er in nagenoeg alle verzet binnen een jaar tijd uit te schakelen; vaak geholpen door de lokale bevolking. Al vrij snel na de val van de Nederlanders hielpen Indonesiërs hun "Aziatische broeders". Geheime voedsel- en wapenopslagplaatsen werden door de bevolking ontdekt en geplunderd. Een guerilla-oorlog kreeg zó weinig kans van slagen. De Japanse overmacht was militair en organisatorisch groot.

Ten slotte waren de Japanse militaire politie Kempeitai, de militaire inlichtingendiensten en de Indonesische Politieke Inlichtingendienst (PID) zeer goed georganiseerd en dwongen zij veel informatie af aan de bevolking. In de loop van de bezetting was Japan er bovendien in geslaagd veel Indonesiërs, in het bijzonder jongeren in te zetten in hun (para)militaire organisaties als de Keibodan (hulppolitie) en de Seinendan, een soort militaire jeugdbeweging. Het wegwerken van het Westerse element was vrijwel volledig gerealiseerd.

Verzetsactiviteiten

Buiten de interneringskampen

De verzetsactiviteiten waren vooral bedoeld ter voorbereiding van de bevrijding door de Geallieerden. De verwachting leefde zelfs dat eind 1942 dat moment zou zijn aangebroken. Vooruitlopend hierop moesten militair-strategische inlichtingen worden gewonnen en doorgegeven naar de Geallieerden. Ook moesten zo groot mogelijk aantal radioberichten worden opgevangen die konden worden verspreid in Indië om zo het moraal op te krikken en diverse verzetsgroepen van de actuele informatie te voorzien. In dit kader was het van belang contacten met Australië te leggen; de springplank voor de geallieerden naar de archipel.

Verder hoorden natuurlijk bij het verzet het verzamelen en verstoppert van wapens en munitie, vinden van onderduikadressen, het zoeken naar en verbergen van ondergedoken militairen die niet waren gecapituleerd en zo mogelijk plegen van sabotage en het uitschakelen van Japanners. Al deze activiteiten moesten door degenen worden uitgevoerd die daar buiten de kampen waren gebleven.

Dus ondergedoken militairen, de zogeheten Nippon-werkers: personen die in de strategisch belangrijke bedrijven en organisaties moesten werken, en niet te vergeten de Indo-Europeanen die niet waren geïnterneerd of vrijgelaten ex-KNIL'ers waren. Tot slot maar met speciale vermelding van hun buitengewone inzet: Molukkers en ook andere inheemse ex-KNIL'ers. Later in deze serie artikelen over het verzet zullen voorbeelden volgen van door Indo's en Molukkers gepleegd verzet op vooral kleinere schaal.

Voorbeeld van verzet: de groep-Meelhuysen in Soerabaja van Kapitein Willem (Wil) Adam Meelhuysen. Dit was een Indo-Europese officier van de afdeling militaire luchtvaart van het KNIL; hij was commandant van de opleidingsschool voor vliegers/waarnemers in Batavia.

In maart 1942 vlak na de capitulatie startte hij met het organiseren van een netwerk van individuele personen en groepjes die verzet pleegden tegen de Japanners in de stad en regio Soerabaja. Deze "groep"-Meelhuysen met de codenaam 'Corsica' zou eind februari, begin maart 1943 volledig worden opgerold. Naar schatting ging het om zo'n tweehonderd personen, althans verdachten van illegale activiteiten.

Kapitein Willem Adam Meelhuysen

Een prominente rol binnen de groep speelde de Indo-Europese Johanna Wilhelmina ('Sok') Berg-Butteweg. Sok Berg was een bij het wel en wee van de inheemse bevolking betrokken vrouw, die naast Nederlands goed Maleis en Javaans sprak. Ook had ze veel contacten met vrouwen van inheemse notabelen, en was ze maatschappelijk erg actief. Na de capitulatie was ze vanuit het kantoor van de Luchtbeschermingsdienst (LBD) al gauw actief in het verzamelen en doen uitgaan van berichten die ze zo nodig uit het Maleis of Javaans vertaald had. Deze berichten waren vaak door krijgsgevangenen tijdens hun transport doorgegeven aan wachtenden.

En Meelhuysen zelf opereerde undercover als Indonesiër tussen de lokale bevolking. In de verhalen van de Indische verzetsdeelnemer wordt het inderdaad vaker genoemd dat men als Indonesiër verkleed te werk ging. Indonesisch betekende hier: in inheems textiel, een kain met wit jasje en een zwart hoofddeksel. Meelhuysen bediende zich van het pseudoniem Tahir en ging ver in zijn rol. Hij ging als een Moslim leven en nam vele baantjes aan. Zo werd hij onder andere bezorger van melk aan de Japanners en in die contracten legde hij zijn oren goed te luisteren. Hij nam ook zelfs dienst bij de Keibodan of vermomde zich als Japanse militair. Na kennisgemaakt te hebben met Sok Berg, transformeerde hij in haar tuinjongen. Tussen de twee ontstond een hechte vriendschap en het lijkt er op dat Sok Berg zijn belangrijkste vertrouwenspersoon en adviseur was.

Meelhuysen had een ambitieuze militaire doelstelling: zijn organisatie zou te zijner tijd op alle strategische punten in Soerabaja moeten toeslaan en de posities van de vijand moeten overnemen. Strategische punten waren met name bruggen, spoorwegen, verbindingscentra, kazernes en politieposten en logistieke centra. Tot die tijd hielden zijn mensen zich bezig met smokkel van eten, geld en kleren naar interneringskampen, het helpen van ondergedoken militairen rond Malang en het financieel en materieel steunen van de gezinnen van krijgsgevangenen.

Onlangs de goede vermommingen en de goed in acht genomen voorzichtigheid, waren er veel activiteiten toch bij velen bekend. En in een tamelijk vroeg stadium ook bij de bezetter.

Deze had enorme steun gehad aan de fanatieke inzet van de Indonesische rechercheurs van de

Politieke Inlichtingendienst (PID) en de Kempeitai. Tijdens een ontmoeting van Meelhuysen en een contactpersoon zou een PID'er zelf als onopvallende bamiverkoper deze bijeenkomst langdurig hebben kunnen waarnemen. De Kempeitai ging pas na maanden van zekerheid over wie er actief waren in het verzet tot arrestaties over, in december 1942. Aanleiding was een tip aan de PID over verborgen wapens in de Carpentierstraat. Op 20 december 1942 's avonds werd Sok Berg gearresteerd en naar het hoofdkwartier aan het Paradeplein gebracht. Maandenlange pijnlijke verhoren volgden. Meelhuysen wist al een paar uur later dat Sok Berg was gearresteerd. Hij besloot haar te redden door zich aan te geven, maar het was geen reële gedachte dat Sok Berg hierdoor vrijuit zou gaan. Zij overleefde echter wél omdat ze vijftien jaar gevangenisstraf kreeg.

Meelhuysen overleefde een mislukte poging door cyaankali te slikken omdat de Japanners de waterkuur op hem hadden toegepast tijdens verhoor. Hevig pijn lijdend slaagde hij er toch in later zich door ophanging het leven te benemen zodat de vijand hem niet meer tot het geven van inlichtingen kon dwingen. Kapitein Meelhuysen overleed op 21 december 1942 in de gevangenis aan de Werfstraat. Ongeveer 200 verdachten zijn door de Japanners gearresteerd. De meesten kregen gevangenisstraffen opgelegd. Deze casus geeft precies aan waaraan het verzet in Indië in het algemeen ten onder is gegaan. De organisatie was zeer gevoelig voor infiltratie en verraad. Ook waren de doelen te groots en beschikte Meelhuysen niet over getrainde mensen; goede bedoelingen en principes waren niet genoeg. Daartegenover stonden veel te grote ambities. Volgens anderen was een grote zwakte het aanzienlijke aantal vrouwen dat meedeed. Daartegenover stond

een uitstekend georganiseerde tegenstander van professionele politiemensen en militairen, die bovendien op steun van de bevolking konden rekenen. Ook al was het maar vanwege te verwachten represailles bij niet meewerken.

Namen binnen de verzetsgroep-Meelhuysen waren: luitenant M. Ferdinandus, onderluitenant H. Groothuizen, 'Pa' van Hulten, res. luitenant D.M. Bromet, sergeant D. Pelasula, Willy Tan, Godie Meelhuysen, Hetty Engelen, Corrie Altman, Suze Matthes.

J.W. Berg-Butteweg, ca. 1948

Binnen de interneringskampen

Niet bij iedereen bekend is dat binnen de interneringskampen er ook verzetsactiviteiten waren. Met name smokkel moet hier worden genoemd: dit was een direct gevolg van het enorme tekort aan voedsel en medicijnen. Contacten werden gelegd met Indonesiërs die bij de omheining (gedèk) van het kamp contacten legden met de geïnterneerden. Dit was niet zonder gevaar: door op heterdaad te worden betrapt of door verraad van de Indonesiërs. Naast deze geheime handel werden berichten het kamp uit gesmokkeld of (in mindere mate) juist binnen-

gebracht. Onder daad van verzet valt ook het protesteren tegen de aanwijzing van meisjes en vrouwen als prostituees (troost-meisjes) in Japanse bordelen. Zéker moet worden vermeld het verzet tegen de verplaatsing van jongens vanaf 10-jarige leeftijd naar de mannenkampen. In een aantal kampen is het gelukt dit te keren. Als vormen van verzet gelden ook het vertragen en niet goed uitvoeren van opgedragen werkzaamheden.

Gelet op de zeer beperkte mogelijkheden door de strikte controle en bewaking, bestonden de verzetsactiviteiten binnen de kampen niet uit grote ondermijnende acties of sabotages met substantiële effecten. Eerder was sprake van lijdzaam verzet, maar ook wel in de vorm van hierboven genoemd protest tegen de verplaatsing van jongens of dwang tot prostitutie.

Kenmerken van het verzet in Nederlands-Indië

Uit later ontdekte Japanse documenten bleek dat de Japanners ervan overtuigd waren dat de Nederlanders uitgewerkte plannen hadden om hen te ondermijnen. De bezetters meenden dat er een centraal geleid netwerk van verzetsdeelnemers was dat zich vertakte over de gehele archipel. Al die verzetshaarden zouden met elkaar in verbinding hebben gestaan. Dat zou mogelijk zijn geweest door de activiteiten van spionnen. Dit grote verzetsnetwerk zou door niemand minder dan de Gouverneur-generaal zelf zijn geleid.⁶⁾ Hoe deze Japanse visie moet worden verklaard is niet duidelijk: mogelijk vanuit hun zeer wantrouwige houding, of wegens onbekendheid met de omstandigheden en een niet goed werkende inlichtingendienst?

In werkelijkheid was het totaal anders. Er was geen centraal geleid verzet noch een grote organisatie. Eerder was er sprake van losse groepjes en individuele personen die vastbesloten waren na de capitulatie door te gaan met de strijd. Wel waren ze allemaal ervan overtuigd dat de terugkeer van de Geallieerden een kwestie was van maanden, geen jaren. Deze aanname was niet gebaseerd op feiten of andere degelijke informatie. Het is nu moeilijk te verklaren (zonder de kennis van het werkelijke verloop van de oorlog) hoe de respectievelijke verzetsdeelnemers er zeker van waren dat ze bezig waren met het voorbereiden van een op korte termijn te verwachten terugkeer van de bondgenoten.

Het lijkt niet te gewaagd te zeggen dat de vooroorlogse beelden over de internationale machts-verhoudingen ondanks de smadelijke nederlaag van de Geallieerden, overeind waren gebleven. Zou het een gebrek aan werkelijke kennis zijn geweest over de kracht van Japan en de zwakte van Engeland, de VS en Nederlands-Indië in de regio? Vermoedelijk wèl, gelet op de laatdunkende manier waarop vlak vóór de oorlog werd gesproken en gedacht over de militaire potentie van de Japanners. Bij dat feitelijk raciale beeld is het gebleven: nergens is enige documentatie verschenen over het grote organisatorische vermogen van de Japanners, of hoe er echt werd aangekeken tegen feiten over de enorme militaire omvang van

Japan? Een andere blinde vlek bedekte de werkelijke gevoelens die binnen de inheemse bevolkingsgroepen leefden. Al meteen na de val van Indië ontvingen de Japanners directe steun van de Indonesische politieke voorlieden en op lokaal niveau van de bevolking. Juist dit laatste maakte een succesvolle ondergrondse verzetsbeweging nagenoeg onmogelijk. Feit is in ieder geval dat het verzet werd opgerold door informatie die de bezetters kregen vanuit de bevolking.

Het verzet opereerde als het ware in een "mentaal vacuüm": een misplaatst laatdunkend beeld over de Japanners, de illusie dat de inheemse bevolking de Nederlanders trouw zou blijven en een onrealistisch zicht op de reikwijdte van de eigen verzets-activiteiten.

Einde van het verzet

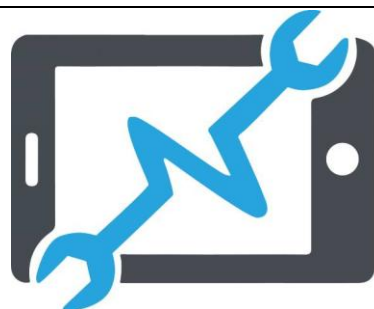
De goed functionerende Japanse militaire inlichtingendiensten, de intensieve inzet van de Politieke Inlichtingendienst PID en de coöperatieve bevolking hebben het verzet opgebroken. Al in de eerste helft van 1943 was er van substantieel verzet geen sprake meer. Uitgezonderd her en der losse groepjes en individuele personen die wisten door te gaan. Deze afloop van het verzet geeft aan hoe weinig steun de Nederlanders uiteindelijk echt hadden bij de Indonesiërs. Natuurlijk laat het onverlet dat er zéker wel Indonesiërs waren die

liever de Nederlanders dan de Japanners als hun overheersers hadden. In de loop van de oorlog hebben de Indonesiërs een zware tol moeten betalen. Er zijn miljoenen romusha's bezweken, gewond en ziek geworden doordat ze dwangarbeid leverden.

Maar voor de Indonesische nationalistische voorhoede, in het bijzonder Soekarno, was de bezetting en in zijn ogen samen optrekken met de Japanners met als beloning op termijn zelfstandigheid, gewoonweg de prijs die betaald moest worden. Het was zeg maar de Indonesische variant van de revolutie die zijn eigen kinderen moest opeten. Een afsluitende opmerking over het Indisch verzet kan zijn dat er sprake was van enorme moed, zéker gezien de psychologische klap van de tot kort vóór de capitulatie onvoorstelbare nederlaag tegen Japan, en geloof in Nederlands-Indië. Al die mensen die verzet hebben gepleegd in welke vorm dan ook, hebben dat moeten doen in haast onmogelijke omstandigheden.

Niemand was te vertrouwen, de tegenstander was erg goed geïnformeerd en uitgerust met moderne strijdmiddelen en er was een gebrek aan kennis over de actuele situatie veroorzaakt door weinig communicatiemiddelen en betrouwbare informatie. Het enige perspectief was het vertrouwen in een spoedige bevrijding van Nederlands-Indië door de bondgenoten.

(Wordt vervolgd)

SHOPDEN

BORCA ONLINE

Borca Online
Computer Service

Weimarstraat 39
2562 GP Den Haag
070-364 2806
www.borca-online.nl

(advertentie)

De bloedige communistenjacht 1965-1966 in Indonesië

De communistenjacht in Indonesië in 1965 – 1966. Vijftig jaar na het bloedbad onder communisten kwijnen er nog altijd (vermeende) communisten weg.

Markis heeft pijn in zijn botten en plast bloed. Medicijnen heeft de 72-jarige niet, behalve wat kruidenbalsem en een zakje paracetamol. Geen dokter die naar het afgelegen dorp Savana Jaya afreist. De enige die zich om hem bekommert is Suhartini (57), zijn vrouw. Zij rent met emmers door hun houten huis. Regendruppels kletteren door het dak, mieren kruipen door de spleten in de muren. Ze legt een deken over het knokige lijf van Markis, aait over zijn zilvergrijze haar.

Wie Markis ziet creperen, ziet hoeveel moeite Indonesië heeft om in het reine te komen met de donkere bladzijden van zijn verleden. President Joko Widodo, die deze vrijdag Nederland bezoekt, verkondigt graag dat hij Indonesië vooruit wil brengen, dat hij de kloof tussen rijke eilanden, zoals Java, en het arme oosten, zoals Buru, wil dichten. Maar voor Markis doet ook 'Jokowi' bar weinig. Nog altijd wordt Markis gestigmatiseerd, verwaarloosd en gestraft. Nog altijd wordt hij gezien als een communist. En voor zulke mensen hoeft een Indonesische president sinds 1965 geen zorg meer te dragen.

Bloedige slachtpartij

Tot 1965 was de Partai Komunis Indonesia met drie miljoen leden de derde communistische partij ter wereld, na die van China en de Sovjet-Unie. In dat jaar brak het geweld uit. Onder het mom dat de PKI een staatsgreep beraamde, greep het Indonesische leger

keihard in, geholpen door nationalistes, alsook islamitische en kerkelijke bewegingen en knokploegen.

Tussen de 500.000 en een miljoen Indonesiërs werden gedood. Toen de slachtpartij voorbij was, was legerofficier Soeharto de nieuwe sterke man in Indonesië en werden communisten beschuldigd van het stoken van onrust. Ruim twaalfduizend vermeende communisten, linkse activisten en intellectuelen werden toen door Soeharto 'weggegooid', zoals de gevangenen het noemen. Van het politieke hart van Indonesië werden ze verbannen naar het geïsoleerde Buru.

Eenheid 1 van het beruchte strafkamp van Soeharto op Buru. 12.000 vermeende communisten werden verbannen naar het geïsoleerde Molukse eiland. Foto Nationaal Archief Indonesië

De cultuur van straffeloosheid en het niet hoeven afleggen van verantwoording werkt tot vandaag door in de politiek en het corrupte rechtsstelsel in Indonesië. Nooit is de communistenjacht van 1965-1966 serieus onderzocht met consequenties voor de moordenaars. Nooit is er aan waarheidsvinding gedaan. De regering van Jokowi lijkt niet van plan zich anders op te stellen dan haar voorgangers. Op een congres over '1965' zei de machtige minister van politieke zaken Luhut Panjaitan deze week dat er geen

excuses komen: het aantal slachtoffers viel reuze mee, zo stelde hij.

Het hutje waar Markis lijdt, was vele jaren lang de gevangenis waar hij opgesloten zat. Het dorp wordt niet meer omheind door prikkeldraad. De uitkijktorens met militairen zijn afgebroken. En in plaats daarvan spetteren de waterbuffels in een irrigatiekanaal en fietsen jongetjes op te grote fietsen over straat. Maar wie het weet, ziet het: alle huizen zijn even vierkant en eenvoudig, het stratenplan is kaarsrecht. Dit was eens Eenheid 4 van het beruchte strafkamp van Soeharto op Buru.

Familiealbum

Uit een lade pakt Suhartini het familiealbum. Ze vertelt hoe haar familie verzeild raakte in de storm van 1965. Haar vader, Rabimin Siswo Pranoto, was leraar op een basisschool in Yogyakarta. Rabimin was een gedisciplineerde man. Hij sprak thuis nooit over politiek, maar als er belangrijke zaken werden besproken, werd de mening van Rabimin door de andere mannen in de kampong gewaardeerd. Het gezin was niet rijk. Doordat Rabimin leraar was, konden ze met subsidie rijst, zeep en brandstof krijgen.

"Opeens was vader weg. Na een paar dagen werd duidelijk dat hij in de gevangenis zat. Twee jaar lang hebben we iedere week eten afgegeven bij de poort. We zagen hem nooit", vertelt Suhartini. In 1969 werd Rabimin verplaatst naar Buru, tweeduizend kilometer oostwaarts. Na een paar jaar schreef Rabimin een brief. "Vader vertelde dat Buru mooi was. Dat er overal mango's aan de bomen hingen. Hij wilde dat wij hem vergezelden. Ik wilde niet."

Het eiland van de moordenaars

In de wijk waar ze woonden werd het gezin verstoten. Ze leden honger, hadden geen geld om eten te kopen en kregen van niemand rijst toegestopt. Toch durfden de vrouwen niet naar de strafkolonie op Buru te gaan. Het was het eiland van de moordenaars, had Suhartini op school geleerd. Maar in 1974 dwongen de autoriteiten het gezin te verhuizen: Suhartini moest met haar moeder Ngabinem (nu 73) en zus Darsini (51) naar haar vader. De eerste jaren leefden de gevangenen gescheiden van hun familie. Later mochten ze samen in de gevangenishut wonen. "We werden wekelijks geteld op de binnenplaats, moesten uren stilstaan en kregen donderpreken van de kampleiding", vertelt Suhartini.

In 1977 moest ze trouwen. Suhartini, toen achttien, trouwde met een vijftien jaar oudere man die – net als haar vader – vastzat. Het stel werd samen met vijftien andere paren getrouwd door de kampcommandant. Het was een afgedwongen massahuwelijk: Soeharto bemoeide zich ook met de liefde. Ze laat een foto zien. In een barak zitten nors kijkende mannen in pak naast vrouwen, tieners nog. Ze dragen bloemenkettingen. "Het was dubbel. Ik was blij, want wij hadden een relatie. Toch voelde het voor ons, jonge meisjes, alsof wij met onze vaders trouwden." Suhartini trok in bij Markis.

Nooit heeft zij durven vragen over zijn verleden. "Hij was een dagloner, geen intellectueel met communistische ideeën. Als ik erover begin, huilt hij." Het enige wat ze weet is dat Markis op een dag van straat is geplukt, dat hij nooit een proces heeft gehad en pas na jaren op Buru hoorde dat

hij was opgepakt omdat hij lid zou zijn van de PKI. De mannen moesten op Buru bossen kappen en rijstvelden aanleggen, wegen bouwen en voor vee zorgen. Allemaal zonder betaling, met onvoldoende gereedschap, eten en water en met de constante dreiging dat ze zouden worden geslagen. "Het heeft mijn man gebroken", zegt Suhartini.

Erkenning is er niet. Op den duur werden de mannen vrijgelaten, maar hun leven veranderde amper. Nog steeds zitten ze op Buru, ver van hun geboortegrond op Java. Oprechte excuses heeft de familie – evenmin als de nabestaanden van de massamoorden, door velen beschouwd als genocide – nooit gekregen. In 2000 bood toenmalig president Abdurrahman Wahid excuses aan voor de rol in de moordpartijen van een islamitische jeugdorganisatie waarvan hij voorzitter was. Maar Wahid had weinig statuur en werd later afgezet. "De excuses van Wahid waren belangrijk. Eindelijk zei iemand dat wij niet schuldig maar slachtoffer waren. Het is droevig dat het daarbij gebleven is", zegt zus Darsini, die ook is aangeschoven.

Nog steeds worden de voormalige politieke gevangenen voortdurend gestigmatiseerd. Een neefje van Darsini en Suhartini wilde bij de politie, voldeed aan alle eisen. Hij werd niet toegelaten. "Hoeveel hij ook betaalde, het lukte niet", zegt Darsini.

Kinderen van de natie

Waarom de autoriteiten bang zijn voor het verleden? Dat weet Tarony. Tarony (75) is anders. De duizenden gevangenen op Buru beweerden niets met communisme te maken te hebben. Ze zeggen te zijn verlinkt door hun burens, omdat ze een mooie vrouw hadden, omdat ze een goede baan hadden, omdat hun kop de autoriteiten niet beviel. Niet Tarony. "Ik ben communist", zegt hij. "Wij waren de kinderen van de natie. Alle boeren en arbeiders steunden ons. Als collectief gingen wij Indonesië groot maken", zegt hij.

Tarony beweert als communist in het leger te hebben gezeten. Toen hij klaar was met zijn officiersopleiding zou hij zijn gearresteerd vanwege lidmaatschap van de 30-Septemberbeweging, een groep militairen die op die dag in 1965 een staatsgreep trachtten te plegen. Of dat klopt wil Tarony niet zeggen: "Nog steeds kunnen ze mij pakken. Ik ben als een breekbaar ei op het gewei van een hert."

Wel kan hij het stigma verklaren, zegt hij. "De generaals, de leiders van religieuze instanties en politici zijn nog steeds bang dat hun moment van zwakte, het besluit om te moorden, openbaar wordt. Hun zwakheid toegeven betekent schuld bekennen", zegt Tarony.

Tarony behoort tot de groep intellectuelen die vastzaten op Buru. Onder hen bevond zich ook Pramoedya Ananta Toer, wellicht de meest vooraanstaande Indonesische schrijver. Tarony weet te vertellen waar het gevangenishuis van de schrijver staat, nu een kantoor van de gemeente. Voor de poort geen plakkaat of informatiebord waarop staat dat daar de beroemdste

Indonesische literaire werken (bijvoorbeeld *Aarde der mensen*) zijn geschreven. Tarony: "Ze zijn bang zijn grootsheid te erkennen. Dat is hoe groot de angst nog steeds is."

Vorig jaar bezocht president Joko Widodo Buru, om de rijstproductie in de Molukken aan te prijzen en te stimuleren. Met een helikopter vloog hij over de huizen van Darsini, Suhartini en Tarony op weg naar de rijstvelden,

aangelegd door de politieke gevangenen. Geen woord maakte de president vuil aan hun lot, geen poging deed hij hen te ontmoeten. Dat er geen excuses komen, vindt Ngabinem, de moeder van Suhartini, pijnlijk. Ze verwacht niet dat de president deemoedig langskomt. "Soeharto was de enige die werkelijk zijn excuses moest aanbieden. Hij is dood, net als mijn man." Ook hoeft ze geen schadevergoeding. Waar ze vooral erg naar verlangt, is vergeving.

"Vergeving betekent rust. Het betekent dat we verder kunnen", zegt ze.

Twee dagen na het bezoek van NRC aan Savana Jaya komt er een einde aan het vijftigjarige verblijf van Markis in de openlucht-gevangenis van Buru. Hij sterft in zijn hut met de grote kieren.

Bronnen: Melle Garschagen (NRC 22-4-2016) en Wikipedia.

Hoe is het om vrouw te zijn met een Indische identiteit?

Door: Laurien Paling-Stout

(van onze correspondent Armando Ello. HoezoIndo)

Dat Zondag 3 april een speciale dag vol met toevalligheden zou zijn, dat wist ik. Maar een typisch Cruijffiaanse uitspraak luidt: "toeval is logisch", dus laat ik maar komen wat komt.

Op deze dag nam ik deel aan een workshop *Transcultureel Systemisch Werk* en dan speciaal voor de vrouw met de Indische identiteit. Ik keek er naar uit, al weken. Enerzijds wist ik niet wat ik er van moest verwachten, maar anderzijds had ik als coach sterk het gevoel dat dit is wat ik zocht. Dat het bij mij past en dat ik er niet veel voor hoeft te doen om het te voelen en dan te begrijpen. En dat juist op haar geboortedag, de dag dat mijn grootmoeder voor het eerst het zonlicht zag in het mooie voormalig Nederlands Indië. Het is dus geen toeval. De vrouw van wie ik de Indische genen heb, via mijn moeder uiteraard. Maar zonder haar was ik hier niet. Zonder haar had ik niet die bagage, die gemixte cultuur heet. Die Indische identiteit in het voor haar 'koude' Holland. Ik die hier geboren ben maar met de 'erfenis' van mijn voorouders en dan toch in het

bijzonder van mijn prachtige grootmoeder.

Ik reed op tijd weg nog steeds met dat bijzondere gevoel. Ik was op tijd, ik ben duidelijk geen djam karet type. Dat moet dan mijn Nederlands deel in mij zijn. Op tijd en het liefst iets voor tijd op een afspraak. Er prat op gaan dat 'wij Indo's eigenlijk nooit op tijd ergens kunnen zijn' heb ik niet. Of dat erg is? Welnee, maar het zegt al meteen iets over die gespletenheid. Bij het parkeren zag ik in mijn ooghoek een drietal gezellig kwetterende dames. Indische dames, welteverstaan. Die kom ik later vast nog wel tegen.

De workshop

De workshop werd gehouden in een voormalige kazerne. Ik ontmoette aldaar de andere deelnemers en nam plaats. Door de Indische touch van batikkleedjes hier en daar, wat brandende kaarsjes, muziek en boeken was het een welkom ontvangst. Senang dus! Met het binnenwandelen van inderdaad die drie Indische dames was de groep compleet. En ja, het ging vrij gemakkelijk, de ontmoeting. Misschien even onwennig maar

vooral omdat wij Indo's zijn. Dat Indisch deel dus. "Volgens mij ken ik jou ergens van of jouw naam komt me zo bekend voor". En op het moment dat de spekkeok tevoorschijn werd gehaald, wisten we het eigenlijk allemaal zeker. Het ijs was gebroken, dus kon de workshop beginnen.

Meerdere culturen

Het opgroeien in meerdere culturen is een verrijking, maar brengt ook verwarring met zich mee. Ik heb soms wel eens het gevoel, dat ik niet weet waar ik bij hoor. En tegelijk kun je je afvragen of je ergens bij zou moeten horen. Is dit mijn Nederlandse deel of dat Indische in mij dat maakt dat ik zo

reageer? En wat gebeurt er waardoor die ander mijn reactie niet kan plaatsen, terwijl ik het van huis uit wel zo herken? Waarom blijf ik het zo lastig vinden om het zo te zien zoals ik het van binnen voel maar zeg ik het net even wat anders?

Laat ik proberen concreter te zijn: waarom kan ik niet wat nuchterder of directer reageren dan ik misschien zou doen? Of hoe komt het dat ik zo goed lijkt te begrijpen wat er tussen de regels wordt bedoeld? Of heeft direct zijn toch niet mijn voorkeur? Treed ik liever op de voorgrond of hoort die bescheiden houding écht bij mij? En ook hoe komt het dat ik wel zo gastvrij ben, maar dat het soms niet uitkomt en toch die eters met open armen blijf ontvangen? En in mijn geval waarom vind ik het echt veel prettiger om ergens op tijd te zijn?

Wat zegt het vrouw zijn in de Indische familie?

Hoe zien wij onze rol en meteen hoor ik mezelf zeggen 'wij zorgen' en dan met nadruk op Wij. Het komt er voor mij heel stellig uit en tegelijk vraag ik me dat even af. Waarom? Niet de andere karaktereigenschappen zoals onafhankelijk of zelfstandig die ook zeker veel zeggen over de Indische (voor) moeders, maar vooral toch dat "wij zorgen". Ik weet niet of het precies op dat moment was, maar die duif op het dakraam was toch

even weer een goona-goona momentje. Iemand leek ook even haar zegje te willen doen.

Structuur, planning en controle dat is ook zo'n dingetje. Hebben de meeste Indo's dat niet dan? Adoe, so riboet zou je kunnen zeggen. Of liever al soedah laat maar hoor ik sommigen al denken. Liever geen kaders, geen grenzen stellen. Of is het geen mening durven of willen geven en liever maar confirmeren aan de ander? Denken dat je dan niet moeilijk doet, maar dat eigenlijk het besluiteloos zijn ook niet altijd even prettig is? Maar van wie komt dan die gestructureerdheid? Natuurlijk is daar je eigen karaktervorming. Waar die vandaan komt en hoe die verbintenis er blijkt te zijn met je voormoeder is een mooi en enigszins verklaarbaar gegeven. Je herkomst maakt wie je bent. Hoe werkt dat in het systeem met die Indische achtergrond?

Indische trots

Zo'n dag als vandaag zet mij nog meer aan het denken. Wie ben ik met deze mooie bijzondere bagage? En hoe geniet ik verder van mijn leven als 2e generatie Indo in het land waar ik geboren ben zonder mijn Indische achtergrond te verloochenen? Het brengt vragen met zich mee en geeft antwoorden waar ik soms even geen uitweg mee weet. Maar wat ik wel weet is dat ik trots ben op het Indisch zijn.

Best of both worlds

We namen afscheid van elkaar zoals als 'echte' Indische dametjes betaamt. Met een big hug en een tot weerziens gebaar. Onderweg in mijn auto liet ik deze dag weer even de revue passeren en vroeg ik me af wat het verder met me deed. Het opgroeien met meerdere culturen, het hebben van dat zogenaamde dubbele paspoort is een verrijking voor jezelf. The best of both worlds! En dat je tegen de mooie dingen des levens aanloopt, waarbij je soms ook tegen tegenstrijdige zaken aanhikt, kan wat lastig zijn. En ineens popt er een andere interessante vraag in mij op? Hoe is de belevenis over een paar jaar wanneer de volgende generatie zich afvraagt waar zijn of haar voorouders vandaan komen en wat voor een invloed dat op hun heeft? Ik krijg een soort benauwd gevoel van binnen. Niet zo zeer van angst maar meer van hoe wijds dit vraagstuk eigenlijk voelt. Zal het ze boeien of zal het ze koud laten? Diep in mijn hart weet ik dat het het eerste zal zijn. Want die Indische roots laten je nooit los. *Selamat!*

*Wil je meer over Laureen weten?
Volg haar blog op:*

<http://www.krachtvaneenvoud.co.ach/Home/>.

zoekt donateurs

Het Indisch Platform behartigt de belangen van de Indische gemeenschap bij de Nederlandse overheid.

Stichting Het Indisch Platform - Postbus 85564 - 2508 CG Den Haag

'Like' ons op facebook: <https://www.facebook.com/Stichting-Het-Indisch-Platform>

Het Indisch Platform heeft de ANBI-status en dus is uw donatie een aftrekpost bij uw belastingaangifte

Djalan Pienter

Door: Jeanny Vreeswijk-Manusiwa

De slimme weg naar cultuurspecifieke zorg

Djalan Pienter is oud-Maleis voor "De Slimme Weg". Het is een samenwerkingsverband van de Stichting Pelita (sociale en maatschappelijke zorg- en dienstverlening binnen de Indische gemeenschap), de Landelijke Stuurgroep Molukse Ouderen (LSMO) en het Woonzorgcentrum Raffy. Deze samenwerking is in 2012 van start gegaan en richt zich op de cultuurspecifieke zorg en welzijn aan Indische en Molukse ouderen.

De doelstelling van Djalan Pienter is het inzetten en verspreiden van expertise en kennis onder professionals en vrijwilligers in zowel de intra- als de extramurale setting. Daarnaast is het streven om de netwerken van de organisaties met elkaar kennis te laten maken zodat er een gezamenlijk structureel netwerk ontstaat, die vragen voor zorg en welzijn van de doelgroep tijdig en adequaat aankan.

Cultuurspecifieke zorg

Hieronder wordt bij Djalan Pienter bedoeld: zorg en welzijn voor ouderen, waarbij de sociaal-culturele en historische achtergronden het uitgangspunt zijn.

Gewoonten, gebruiken, normen en waarden, sociale omgangsvormen, taal en godsdienst, staan hierin

centraal. Kennis over het verleden van de ouderen draagt bij aan meer inzicht in zijn of haar hedendaagse gedrag en biedt zodoende handvatten om de zorg erop aan te passen.

Achtergronden

Binnen het tempo waarin de veranderingen in de zorg in ons land worden doorgevoerd, heeft Djalan Pienter kunnen bijdragen aan de zorg van ouderen die door hun verleden te maken hebben met een belevingswereld, waarin ervaringen uit oorlog en Bersiap, afscheid nemen en opnieuw beginnen centraal staan. Kennis van de Indische en Molukse cultuur en geschiedenis heeft geleid tot meer en beter inzicht in de relatie die te leggen is tussen het verleden en het hedendaagse gedrag van de ouderen.

Een van de meest gehoorde opmerkingen is, dat het contact met ouderen sterk verbetert en de

oudere zich beter gaat uiten, zodra ze merken dat medewerkers geïnteresseerd zijn in hun specifieke verleden en er zelfs kennis van hebben.

(Bij)scholing

Raffy, Pelita en LSMO vormen de kern van het kennisnetwerk. Hierin worden tevens scholings-modules en workshops ontwikkeld waarbij zal worden ingespeeld op de actuele ontwikkelingen op het gebied van zorg, wonen en welzijn. In 2015 zijn ca. 180 medewerkers bijgeschoold. Tevens worden behandelend specialisten, huisartsen van zorg- en verpleegcentra op de hoogte gebracht van nieuwe ontwikkelingen en inzichten. Verder kunnen de behandelaars van instellingen die met cultuurspecifieke te maken hebben deelnemen aan workshops en cursussen. Zo is eind 2015 een cursus traumasignalering bij Indische en Molukse ouderen gegeven die goed bezocht werd.

Aan de hand van deze pilot zal de module verder worden ontwikkeld en zal vanaf dit jaar in verbeterde vorm opnieuw worden gegeven.

Voor nadere inlichtingen, zie de websites: www.djalanpienter.nl en www.raffyzorg.nl.

Vindt u het belangrijk dat NICC Magazine blijft voortbestaan?
Binnenkort zijn wij genooddaakt om onze 8 jaar oude computer te vervangen door een nieuwe, voorzien van een extra grafisch programma. Daarom vragen wij u om een extra donatie, zodat wij uw en ons NICC Magazine niet alleen kunnen voortzetten, maar ook nóg mooier en nóg beter kunnen maken.
Uw donatie is welkom op: NL39 RABO 0129 216 836 t.n.v. NICC, Den Haag.

Enquête NICC Magazine en een toekomstig Indisch Centrum

In de maand juni 2016 zullen alle lezers van NICC Magazine een digitale ENQUÊTE toegezonden krijgen, die op de uitvoering en de inhoud van NICC Magazine betrekking heeft.

Wij hadden gehoopt de enquête al eind mei gereed te hebben voor verzending, maar mede door andere drukke werkzaamheden stellen we het een maandje uit.

Het doel is om na ruim 7 jaar te inventariseren hoe iedereen over NICC Magazine denkt en of er nog wensen, op- en/of aanmerkingen zijn op de vormgeving en de inhoud van het grootste gratis digitale magazine ter wereld voor de Indische gemeenschap. Uw mening als lezer is hierbij voor ons een leidraad voor de toekomstige uitgaven en daarom voor ons van het grootste belang.

Het tweede deel van deze ENQUÊTE zal gaan over een mogelijk in de toekomst op te starten Indisch Centrum in Den Haag. Wie onze website heeft

bezocht, weet dat dit een hele grote wens van het NICC is. Het bestuur van het Nederlands Indisch Cultureel Centrum heeft de afgelopen jaren tal van plannen gemaakt om zo'n centrum vorm te geven en in te vullen. Veel plannen werden na overweging weer overboord gegooit omdat ze

of te ambitieus waren, of te kostbaar in uitvoering. Andere plannen hebben wij minutieus uitgefilterd en bijna tot in detail uitgewerkt. Zo is er uiteindelijk een plan-de-campagne ontstaan dat volgens onze opvattingen in heel Nederland zijn weerga niet kent. Wij zullen u daarom een aantal vragen stellen die een eventuele haalbaarheid van een dergelijk centrum al of niet zal moeten bevestigen.

Deze ENQUÊTE zult u separaat van NICC Magazine toegestuurd krijgen. Onze webmaster, Dennis van der Ham zal de Enquête technisch zodanig maken, dat u hem online kunt invullen, met ingebouwde correctiemogelijkheden, waarna u hem met één klik weer kunt terugsturen.

Om een goed beeld te kunnen krijgen van wat U er van vindt, hopen wij dat zoveel mogelijk mensen de Enquête invullen. U kunt de enquête ook doorsturen aan familie, vrienden of kennissen ook als die geen abonnee zijn.

Wilt u wat meer weten over een mogelijk toekomstig Indisch Centrum? Kijk op onze website: www.indisch-centrum-den Haag.nl.

Onder de inzenders worden drie DINER CADEAUKAARTEN verloot, elk ter waarde van € 75,00. Deze kaarten zijn landelijk inwisselbaar bij ruim 1500 restaurants.

Vriendelijk groetend, de redactie.

(advertentie)

Reparatie van iPhone, iPad en Android. Snel, vakkundig en redelijk geprijsd.
Klik [hier](#) voor de aanbieding. Borca-Online / ShopDen webshop

Borca Online
Computer Service
Weimarstraat 39
2562 GP Den Haag
070-364 2806
www.borca-online.nl

Geschiedvervalsing in het onderwijs

Mensen uit de vroegere koloniën

Na de Tweede Wereldoorlog werd eerst Indonesië in 1949 en later Suriname in 1975 zelfstandig. Veel **Nederlandse Indiërs** emigreerden na de onafhankelijkheid naar Nederland in de hoop op een betere toekomst. Ook veel **Molukkers**, die in de koloniale tijd aan de kant van Nederland vochten, kwamen hierheen. Zij hoopten lange tijd ooit terug te kunnen naar een vrije, eigen Molukse staat.

Surinamers kwamen al naar Nederland toen hun land nog een Nederlandse kolonie was. Zij kwamen er studeren of waren getrouwd met iemand uit Nederland. Na de onafhankelijkheid van Suriname in 1975 groeide het aantal Surinaamse immigranten sterk: er wonen nu net zoveel Surinamers in Nederland als in Suriname.

De Antillen zijn nog steeds onderdeel van het Koninkrijk der Nederlanden. Veel **Antillianen** die naar Nederland komen, doen dat vanwege studie of betere werkmogelijkheden.

Arbeidsmigranten

Vijftig jaar geleden kwamen de eerste **gastarbeiders** uit Italië en Spanje, later vooral uit Turkije en Marokko. In hun eigen land was te weinig werk en in Nederland waren juist mensen nodig, vooral in de fabrieken. De verwachting was dat

Als het niet zo in- en in-triest was, zou ik er hartelijk om kunnen lachen. Hoe diep kun je zinken in je eigen vaderlandse geschiedenis. Hoe kun je het over je hart verkrijgen om kinderen en jonge mensen, die nog onwetend zijn, op een dergelijke manier een volkomen verkeerd beeld van de geschiedenis te schetsen. Maakten wij enkele jaren geleden reeds melding van het feit dat de beroemde strip van Eric Heuvel: "De Terugkeer" nutteloos in de kelders en in de opslagruimten van de scholen in Nederland liggen weg te stoffen. Simpelweg omdat de leerkrachten die verantwoordelijk worden geacht voor het geschiedenisonderwijs deze boeken, die iedere school in stapels toegestuurd heeft gekregen, het vertikken om ze uit te delen aan hun leerlingen.

Zo is minstens 80 % van deze boeken - die met veel belastinggeld en met goede intenties vervaardigd zijn, speciaal om leerlingen een goed beeld te geven van wat er onder andere tijdens de bij velen zo onbekende Bersiap periode in het voormalig Nederlands-Indië is gebeurd - niet terechtgekomen bij de leerlingen waarvoor het bedoeld was. En controle op de uitvoering van het verspreiden van "De Terugkeer".... daar heeft bij de overheid kennelijk niemand ooit van gehoord.

Nu blijkt dat de situatie nog veel en veel erger is.

Via een Facebook contact ontdekte ik dat er bewust gerommeld wordt met de officiële geschiedenisboeken waaruit op de scholen in Nederland wordt lesgegeven. Dus

blijkbaar staan ook de leerboeken niet onder rijkstoezicht en kan iedere schrijver en uitgever van lesstof maar gewoon zijn eigen gang gaan. Worden lesmaterialen niet gecontroleerd op hun waarheidsgehalte of anderzijds voordat ze gedrukt worden?

Mijn bron postte het fragment dat hier is afgebeeld uit het leerboek Maatschappijleer (zie afbeelding van de omslag) van zijn nichtje in HAVO-4. Als je het fragment leest, vraag je je af of bij de overheid iedereen zit te slapen of dat ze een "nieuwe kijk" op de koloniale geschiedenis introduceert. Wie heeft de term "Nederlandse Indiërs" bedacht. Deze kapitale fout kom ik ook regelmatig bij collega journalisten tegen. Komt de Indische gemeenschap plotseling uit India? En dan nog

bovendien: "emigreerden zij naar Nederland in de hoop op een betere toekomst". Dus gewoon normaal geëmigreerd in plaats van een gedwongen vertrek? Om vervolgens opgezadeld te worden met een schuld die ze tot op de laatste cent moesten terugbetalen en een flinke portie discriminatie hier in Nederland? Gaat dat altijd zo bij emigratie?

En dan ook nog de Molukkers, die "hoopten terug te keren naar een vrije eigen Molukse staat". Hoor daar dan niet bij vermeld te worden, dat de Nederlandse regering destijds de belofte aan steun aan diezelfde vrije Molukse staat gebroken heeft en daarvoor niet de verantwoordelijkheid op zich durft te nemen? Goed, dat laatste is weliswaar de waarheid, maar hoeft niet persé in de geschiedenisboeken te staan, hoewel het de overheid wel zou sieren de hand in eigen boezem te steken. Maar soedah.

Waar het hier om gaat is een doelbewuste en schandaleuze verdraaiing van feiten; ja erger nog, geschiedvervalsing. Daarbij op grove wijze misbruik makend van het te goedertrouw zijn van (nog) onwetende kinderen en jong volwassenen. En dat laatste is eigenlijk nog het ergste.

Wanneer Minister Bussemaker en vooral ook Minister-President Mark Rutte zich zo bij de "doorgifte van het Indische verhaal" betrokken voelen, waarom laten ze dit dan toe?

ZWARTBOEK nederlands geschiedenisonderwijs

Maar het gaat ook om de docenten-opleiding, want het volgende voorval bewijst de gebrekkigheid daarvan. Mijn bron noemde een voorval op de school van zijn nichtje (zelf een Indisch meisje). Het betrof een stukje lesstof over een onderwerp over Nederlands-Indië en daaruit bleek niet echt duidelijk waar het om ging. Hierop vroeg zij de docente of zij Indonesiërs bedoelde of Indo's. De docente moest het antwoord schuldig blijven, maar kwam er de volgende dag op terug met de woorden: "Ik heb het thuis even opgezocht en het mag allebei".

Hoe is dit mogelijk.....

Zwartboek Nederlands geschiedenisonderwijs

De redactie van NICC Magazine is van plan om een dossier aan te leggen over deze vorm van geschiedvervalsing en dit naar buiten te brengen in een Zwartboek. Met dit Zwartboek willen wij van de Tweede Kamer eisen dat de betreffende boeken binnen afzienbare tijd worden herdrukt en in het onderwijs worden heringevoerd. Bij dit streven willen we samenwerken met een aantal organisaties, waaronder Het Indisch Platform, die wij hiervoor ook gaan benaderen. Maar wij hebben OOK UW HULP NODIG. Heeft u kinderen, kleinkinderen, studeert u zelf, heeft u buur-kinderen; vraagt u hen dan om inzage in de geschiedenisboeken, boeken voor maatschappijleer en andere relevante lesmaterialen op ieder onderwijsniveau, van lagere school tot en met de universiteit, inclusief de studie-richtingen aan de diverse online scholen. Maakt u een scan van de betreffende passages in de tekst en een scan of foto van de omslag van het boek en stuurt u dit aan de redactie van NICC Magazine.

info@indisch-centrum-den Haag.nl.

Wantoestanden Indonesische dienstmeisjes in de Arabische landen

Ontwikkelingsorganisatie HIVOS vraagt aandacht voor heftige wantoestanden bij Indonesische dienstmeisjes in de Golfregio. Met het 'Help de Hulp', wil ze het isolement van de ca. 500.000 Indonesische dienstmeisjes gaan doorbreken.

De vrouwen, veelal onder valse voorwendselen vanuit Indonesië geworven, worden opgesloten, moeten keihard werken en krijgen vaak te maken met wanbetaling,

geweld en seksueel misbruik. Uit recente cijfers blijkt zelfs dat 55% van alle zelfmoordgevallen in de Golflanden dienstmeisjes betreft.

Het is uniek hoe Hivos dit specifieke probleem aanpakt; zowel aan de Indonesische kant als aan de werkgevers kant in de Golfregio's. "Ze hebben geen enkele bescherming zodra ze eenmaal aan het werk zijn. En dat in de Golfregio waar mensenrechtenschendingen aan de

lopende band voorkomen", aldus Myriam Vandenbroucke, projectmanager van Hivos. 'Help de Hulp' is 1,5 jaar geleden opgezet. Toen vertrokken dagelijks zo'n 350 Indonesische vrouwen richting De Golflanden. Inmiddels lijkt dat aantal gelukkig een stuk gedaald te zijn. Omdat de Indonesische regering het verboden heeft, gebeurt het nu veel meer onder de radar, wat het uiteindelijke probleem nog groter maakt.

Het verhaal van Marwiyeh

Gedurende twee jaar en acht maanden werkte Marwiyeh (30) in het Midden-Oosten. In een appartement dient zij negen werkgevers/bazen tegelijkertijd: het echtpaar Muntazir, hun vier zonen en drie dochters. De leeftijd van de zeven kinderen varieert van 16 tot in de 30.

Dagelijks ondergaat zij vele vernederingen, fysiek en verbaal geweld en wordt zij seksueel geïntimideerd. Ja, zoon Ahmad (21) heeft al talloze keren geprobeerd Marwiyeh seksueel te misbruiken. Deze student is alcoholist en gebruikt drugs. Marwiyeh vindt vaak verdovende middelen als zij de kamer van deze derde zoon van haar baas opruimt. Misschien komt het door de drugs dat hij zich zo wrede en brutaal gedraagt. Elke keer als hij dronken thuiskomt, stormt hij Marwiyeh's kamer binnen, stort zich op haar lichaam, dat twee keer in het zijne lijkt te passen, en probeert haar te misbruiken.

Marwiyeh's conditie verzwakt door het werk van 's ochtends vroeg tot diep in de nacht, waar geen einde aan lijkt te komen. Ze slaapt maar twee tot drie uur per nacht. Desondanks verzet ze zich en vecht ze terug als Ahmad weer eens niet van haar af kan blijven met zijn ruwe handen. Maar voor haar verzet betaalt Marwiyeh een hoge prijs. Ahmad wordt steeds wreder.

"Hij schopte het meest tegen mijn rug, waardoor ik nu nog steeds moeite heb met ademen."

Als zij zich probeert te verstoppen in de badkamer slaat hij haar hoofd tot bloedens toe tegen de wastafel. Ook heeft ze ooit haar enkel ernstig verstuikt omdat haar baas haar van de trap duwde toen zij wegrende nadat hij probeerde haar te verkrachten.

Marwiyeh heeft haar bazin ooit verteld over Ahmad's gedrag. In plaats dat haar bazin het voor haar opnam of haar beschermde, beschuldigde zij haar van leugens en zei dat zij haar zoon zwart probeerde te maken. Dat niet alleen, hierna veranderde de houding van haar bazin 180 graden. Hoewel ze zich voordien normaal gedroeg, werd ook zij steeds wreder en woester. Alles wat Marwiyeh deed was fout in haar ogen. Aan haar haren getrokken worden, klappen krijgen of uitgescholden worden voor 'hond', 'beest' of 'domkop' was dagelijkse kost voor de vrouw uit Sumber Lesung.

Training in huishouden voordat de dienstmeisjes naar Arabische landen gaan

Hartkloppingen

Marwiyeh's ellendige avontuur begint in 2010 wanneer zij naar het Midden-Oosten vertrekt om als *domestic worker* aan de slag te gaan. Net als bij de andere huishoudelijke hulpen is armoede de belangrijkste reden voor haar vertrek. Haar man, met wie zij in 2006 is getrouwd, werkt als visser. Hij heeft geen vast inkomen omdat hij niet iedere dag de zee op kan om te vissen. Tegelijkertijd dragen zij wel de zorg voor hun kleine kind en Marwiyeh's schoonouders. Om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien, hebben zij hun enige *sawah* al verpand. Meer bezittingen hebben zij niet. *"Toevallig was er een sponsor (tussenpersoon) die door de dorpen trok om arbeidsmigranten te werven. Het was*

gratis, ik hoefde niets te betalen en kreeg zelfs 1 miljoen rupiah, dat noemden ze 'fit-geld'.

"Dat fitgeld kregen we nadat we bij een medische check fit waren bevonden," zo licht zij de werkwijze van de tussenpersonen in het dorp toe.

Haar echtgenoot verzet zich natuurlijk tegen Marwiyeh's plan om naar het Midden-Oosten te vertrekken. De huiveringwekkende verhalen van arbeidsmigranten in dat land, over martelpraktijken en verkrachtingen, bezorgen hem hartkloppingen. Helemaal omdat hun kind pas drie jaar oud is. Helaas heeft het gezin geen andere keuze. De kosten voor levensonderhoud lopen op. Bovendien is hun woning verre van optimaal. Het is slechts een gammele hut. Uiteindelijk legt haar echtgenoot zich er bij neer.

Marwiyeh heeft geen hoogdravende dromen. Ze wil alleen wat geld verdienen om haar huis op te knappen en schulden af te betalen. In Jakarta woont zij veertig dagen in een soort opvangcentrum. Daar leren zij en de andere vrouwen Arabisch, schoonmaken, baby's verzorgen, en allerlei andere huishoudelijke taken. Het aller-belangrijkst zijn de tips om te 'overleven':

"Mij is verteld dat 99% van de mannen in het land waar ik naar toe ging op Indonesische vrouwen valt. En dat de vrouwen er pittig en jaloers zijn. We kregen het advies om onze baas niet aan te kijken, omdat hij dan zou denken dat wij hem leuk zouden vinden."

Gemengde gevoelens

Als moeder vindt Marwiyeh het zwaar om straks voor twee jaar ver van huis te zijn. Naarmate het vertrek nadert, krijgt zij dan ook steeds meer gemengde gevoelens. Ze geeft toe dat ze, wanneer ze in het vliegtuig zit, ontzettend spijt heeft. Maar het is te laat om uit te stappen.

Wanneer ze begint met werken, werkt ze nog niet voor het echtpaar met de zeven kinderen. Zoals in haar contract staat, is zij het 'eigendom' van mijnheer Muntazir. Zij werkt drie maanden voor hem. Er wonen maar drie mensen in het huis: zichzelf, zijn echtgenote en hun enige kind. Zolang zij daar werkt, gaat alles goed. Maar haar geluk is van korte duur. De schoonouders van Muntazir, die toevallig niet ver weg wonen, krijgen problemen met hun hulp in de huishouding. Daarom vindt er een 'ruil' plaats. Marwiyeh verhuist naar het huis van de schoonouders. Vanaf dat moment begint haar lijdensweg.

Nog steeds geen loon

Bij haar nieuwe baas heeft Marwiyeh geen vrije dagen. Ze werkt zeven dagen per week. Om vier uur staat ze op, verricht haar ochtendgebed, maakt schoon, veegt, doet de was, zorgt voor het ontbijt, de lunch en avondeten voor negen personen. Ze mag blij zijn als ze eventuele restjes mag opeten. Pas om één uur of later krijgt ze kans om uit te rusten. Als de dronken en seksbeluste zoon tenminste niet haar kamer binnenstormt en zich aan haar probeert te vergrijpen.

Naast de pogingen tot seksueel misbruik, het harde werken en het verbale geweld, zijn er problemen over de uitbetaling van haar loon. Volgens het contract zou Marwiyeh omgerekend ongeveer 140 euro krijgen. Maar haar baas stelt de betaling van het loon, die maandelijks plaats zou moeten vinden, steeds uit. Na zeven maanden werken heeft Marwiyeh nog steeds geen loon gekregen.

Na blijven aandringen krijgt zij eindelijk betaald, maar slechts voor twee maanden. Wanneer zij precies één jaar in dienst is, krijgt zij opnieuw een gedeelte uitbetaald, dit keer krijgt zij drie

maanden. Van de twaalf maanden is dus maar voor vijf maanden loon betaald.

Marwiyeh kan alleen maar huilen

Omdat ze er genoeg van heeft, besluit Marwiyeh, wanneer ze precies anderhalf jaar in dienst is, er vandoor te gaan. Wanneer de bewoners van het huis nog slapen doet zij alsof zij het afval buiten gaat zetten maar gaat direct naar het politiebureau. In plaats van haar te helpen, belt de Saoedische politie haar eerste werkgever, mijnheer Muntazir, om haar op te komen halen.

Marwiyeh weigert terug te gaan naar de wrede schoonouders van Muntazir. Hij belooft haar dat ze weer bij hem kan komen werken. Marwiyeh laat zich overhalen en gaat met hem mee. Maar hij blijkt te hebben gelogen. Wanneer ze bijna bij zijn huis zijn, maakt hij een bocht en rijdt alsnog naar het huis van zijn schoonouders en hun zeven kinderen.

"Zodra de deur openging en ik binnen was, kreeg ik klappen. Ze schreeuwden: ...Waarom vertel jij de politie hoe het er hier aan toe gaat?!"

Rekrutering nieuwe dienstmeisjes

Marwiyeh kan alleen maar huilen, op de grond liggend van de pijn. Daarna begint de routine van het zware en vermoeiende werk opnieuw.

"...Huilen deed ik daar iedere dag. Maar ik hield moed, omdat ik bleef hopen dat ik mijn kind en mijn familie terug zou zien."

Blinde jaloezie

Later is het niet slechts één van de zoons die Marwiyeh steeds probeert 'aan te raken' en lastig te vallen. Ook de andere zoons en zelfs haar baas.

Wanneer zij ziet dat haar echtgenoot het op Marwiyeh voorzien heeft, ontsteekt de bazin in blinde jaloezie. Ze maakt een nieuwe regel: wanneer haar man de keuken in gaat, waar Marwiyeh aan het koken of afwassen is, is die verplicht om zo snel mogelijk de keuken uit te rennen en alles waar zij mee bezig is, te laten liggen.

Ongeveer vijf maanden nadat zij voor het eerst is weg gevlucht, gaat Marwiyeh er voor de tweede keer vandoor en meldt zich bij het politiebureau. Opnieuw omdat haar loon wordt ingehouden. Haar baas heeft gezegd dat hij de betalingsachterstand van acht maanden loon direct naar haar familie heeft overgemaakt. Maar nadat zij navraag heeft gedaan, blijkt dat haar familieleden nooit geld hebben ontvangen. Dit keer vraagt Marwiyeh de politie om haar direct naar de Indonesische ambassade te brengen, zodat zij meteen naar Indonesië terug gebracht kan worden. Haar contract voor twee jaar is immers verstreken. Maar in plaats van de Indonesische ambassade te bellen, brengt de Saoedische politie haar opnieuw terug naar haar eerste werkgever. En, zoals te verwachten viel: haar eerste baas dumpst Marwiyeh opnieuw bij zijn hardvochtige schoonouders.

Na haar tweede jaar werken, spreekt Marwiyeh via de telefoon van haar baas met haar echtgenoot. Ze doet aanvankelijk alsof ze iets wil vragen over geld dat ze heeft overgemaakt. Maar ze vraagt haar man ook om het agentschap voor arbeidsmigranten in Jakarta te bellen en hen te vragen om contact op te nemen

met de ambassade. Om haar op te halen omdat haar contract erop zit. Weken, een maand, twee maanden gaan voorbij maar er komt niemand van de ambassade om haar op te halen.

Gescheld en geweld

Na een verblijf van twee jaar en acht maanden krijgt Marwiyeh eindelijk haar vrijheid terug. Oftewel acht maanden later dan in haar contract is overeengekomen. Telkens als deze vrouw toestemming vraagt om terug te keren naar Indonesië, probeert haar baas het uit te stellen en zegt dat hij nog geen vervangster heeft gevonden, of dat er geen vluchten zijn naar Indonesië vanwege de bedevaartperiode. Uit protest weigert Marwiyeh verschillende keren om te werken. Iedere dag vraagt zij te mogen stoppen. Deze acties leveren haar vanzelfsprekend nog veel meer gescheld en geweld van de kant van haar baas op. Toch kan dit haar niet meer schelen. Ze wil alleen maar naar huis, naar huis. Eén maand voordat ze terug vliegt naar Indonesië, komen er twee nieuwe huishoudsters uit Kenia. In afwachting van haar vertrek wordt Marwiyeh ondergebracht bij haar eerste baas. Met zijn toestemming gaat Marwiyeh inkopen doen: een koffer, kleding voor haar kind dat zij al meer dan twee jaar niet heeft gezien, en voor zichzelf.

Naar huis

Dan is de dag van vertrek aangebroken. Voordat zij weg gaat, wordt zij naar het huis van haar tweede baas gebracht om afscheid te nemen. Daar wordt alles wat zij gekocht heeft, haar koffers, de kinderkleden en haar eigen kleding, achtergehouden door haar bazin. De reden dat zij niets mee mag nemen is dat de bazin bang is dat zij in de koffers of onder de kleding iets kan verstoppen dat zij heeft gestolen.

Wat nog erger is, is dat Marwiyeh de kleren die zij heeft meegenomen uit Indonesië (gewone kleding met een sluier) niet mag dragen. Ze mag alleen een *abaya* aan zoals vrouwen daar dragen. Dat niet alleen, ze mag zelfs geen BH of onderbroek dragen. Ook omdat haar bazin bang is dat ze bijvoorbeeld sieraden steelt en deze in haar ondergoed verstopt. En nog is Marwiyeh's lijdensweg niet ten einde.

"Zelfs mijn haar werd afgeknipt door mijn bazin. Ze zei: als je mij probeert te vervloeken...zal ik hetzelfde bij jou doen. Maar het kon me niets meer schelen. Ik wilde alleen maar naar huis!"
En zo keert Marwiyeh terug naar huis, met niets dan een *abaya*, haar paspoort en haar verdriet.

Mishandeling van dienstmeisjes is aan de orde van de dag

SMS-dienst

Als onderdeel van het meervoudige programma is vanuit Indonesië een sms-dienst opgezet voor deze dienstmeisjes zelf. Gedurende de twee jaar dat ze gemiddeld bij hun Arabische baas werken, zijn de dienstmeisjes afgesloten van de buitenwereld en verlaten nauwelijks de woning. De sms-dienst stelt lokale partners van Hivos in staat de vrouwen te informeren en in geval van nood te helpen.

Daarnaast brengt Hivos in kaart welke bemiddelingsbureaus in Indonesië op dubieuze wijze vrouwen rekruteren. En dikwijls begint tijdens hun trainingspraktijken al het isolement van de

aankomende dienstmeisjes: totdat zij kunnen vertrekken naar hun werkgever in de Golfregio, mogen zij het trainingscentrum niet verlaten, geen bezoek ontvangen en soms zelfs geen mobiele telefoon gebruiken. En al deze informatie gebruikt Hivos om bij de Indonesische overheid te lobbyen voor bescherming van de rechten van deze vrouwen.

Bewustwording

Met publiekscampagnes in de Golfregio en een lobby bij de Indonesische overheid probeert Hivos zowel de houding van werkgevers als het nationaal beleid aldaar te beïnvloeden. Toegang tot communicatie is een van de centrale thema's. Discussiegroepen met werkgevers dragen bij aan een andere houding ten opzichte van dienstmeisjes. Voor werknemers van internationale bedrijven is een gids uitgebracht met tips over waar aan te denken bij het inhuren van een dienstmeid en informatie over rechten en plichten van zowel werkgever als dienstmeisjes.

Steun

De komende maanden vraagt Hivos Nederlanders om het programma te ondersteunen. Dit kan men doen met een eenmalige gift van drie euro door het woord VROUW te sms'en naar 4333. Op <https://www.hivos.nl> zijn verhalen te lezen van vrouwen met ervaring als dienstmeisje in de Golfregio en kunnen bezoekers lezen wat zij zelf verder kunnen doen om te helpen dit probleem verder te bestrijden.

Om veiligheidsredenen zijn de namen Ahmad en Muntazir gefingeerd.

Korte berichten

Reusachtige wadjan gevonden in Midden Java

Een inwoner van Kutoarjo, in Midden-Java, heeft tijdens graafwerkzaamheden in zijn achtertuin een reusachtige wadjan gevonden

Het gevaarte heeft een diameter van meer dan twee meter. BPCB, een instelling voor het behoud van cultureel erfgoed, tast nog in het duister over de oorsprong en de ouderdom van de wadjan. Men vermoedt dat er vroeger op deze plek een kazerne heeft gestaan. Omwonenden stonden vol onzorg toe te kijken en maakten er foto's van. Enkelingen gingen er zelfs in staan.

Een team, bestaande uit enkele archeologen en geschiedkundigen zal het object binnenkort nader onderzoeken. Inmiddels is de wadjan naar een plaatselijk museum gebracht. Helaas is dit niet al te zachtzinnig gebeurd, want tijdens het transport is er een stuk van de rand afgebroken.

Veel mensen denken dat de wadjan gebruikt werd door traditionele huisindustrieën. Deze maakten vaak gebruik van grote wadjans en pannen voor het

maken van suiker of dodol, een mierzoete Javaanse lekkernij. De foto's geven een goed beeld van de groots van het gevaarte.

-----0-----

Koloniale collecties als vensters op de geschiedenis

Materiële collecties worden – geïnspireerd door de ontwikkelingen in met name de sociale wetenschappen – steeds vaker ook door (cultuur)historici als rijke bronnen van informatie beschouwd. Artefacten zijn meer dan slechts hun uiterlijke verschijningsvorm: ze zijn ook 'semioforen' ofwel: kennisdragers.

Ze worden in een interactief en subjectief proces tussen object en mens voorzien van sociaal geconstrueerde betekenissen, die veranderlijk kunnen zijn door tijd, plaats en persoon.

Objecten en collecties bieden een venster op de samenleving, omdat hun betekenis in relatie staan met historische en hedendaagse sociale relaties en ontwikkelingen. Het bestuderen van betekenissen die de Europeanen gaven aan de objecten uit de koloniën biedt inzichten in wereldbeelden, opvattingen en de veranderende samenlevingen van de negentiende en de twintigste eeuw. Bovendien dwingt deze methode de historicus buiten traditionele denkkaders te treden en eerder

aanvaarde begrippen in twijfel te trekken.

Aan de hand van enkele voorwerpen gaat in deze lezing Caroline Drieënhuizen in op de ontwikkeling en het functioneren van de Europese elite in Nederlands-Indië en zal ze uitleg geven welke inzichten de voorwerpen geven tegen het licht van fenomenen als kolonialisme, natievorming en dekolonisatie. Caroline zal in haar lezing aansluiten bij de collectie van het vroegere museum Nusantara.

Caroline Drieënhuizen is sinds 2010 verbonden als docent Cultuurgeschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam. De lezing wordt gehouden in de Delftstede, Phoenixstraat 66, 2611 AM in Delft. Toegang is voor leden van vereniging "Verre Culturen" gratis, donateurs van Stichting Nusantara, houders van Delftpas, CJP en 65+ betalen € 2,50. Overige belangstellenden betalen € 5,00. Datum en tijd: dinsdag 31 mei 2016 om 20.00 uur.

-----0-----

Ze zijn er weer: De Indische Saucijzen

Enige tijd hebben de liefhebbers ze moeten missen. Wegens omstandigheden moest de maker Patrick van Olphen de productie staken. Hij is dan ook enorm blij dat "zijn kindje" weer in productie genomen is door Jack Kessels van Simply Saucage. Natuurlijk blijft Patrick nauwgezet over zijn schouder meekijken als adviseur. De Indische Saucijzen bestaan uit een aantal specifieke ingrediënten waarvan de receptuur altijd

geheim is gebleven. In de jaren '60 werd dit recept door opa Van Olphen samen met een oude Indische dame samengesteld. In die tijd kwamen de klanten er speciaal voor naar Den Haag vanuit de wijde omgeving. Eerst op de Loosduinseweg en later verhuisde het bedrijf naar de Haverkamp in het Haagse wijk Mariahoeve. Gelukkig hoeft dat nu niet meer. In heel Nederland zijn de Indische Saucijzen inmiddels te verkrijgen.

Heeft u een toko, restaurant, een slagerij of andere gelegenheid waar u de onnavolgbare Indische Saucijzen zou willen verkopen? Neemt u dan contact op met Jack Kessels: jack@simplysausage.nl. Kijk voor meer informatie of een verkooppunt bij u in de buurt op www.indischesaucijzen.nl of op www.simplysausage.nl.

-----o-----

Webshop "SHOPDEN"

Sinds kort heeft Dennis van der Ham, eigenaar van computerwinkel Borca-Online in de Haagse Weimarstraat een webshop gelanceerd. Dennis is tevens onze webmaster en zorgt al sinds de oprichting van NICC Magazine voor de verzending naar alle abonnees. Dennis zal ook voor NICC Magazine de online-enquête gaan maken. In de webshop SHOPDEN.nl vindt u alles op het gebied van computer en laptop, accessoires en kabels, elektronica en onderdelen, telefoon en tablet,

beveiliging en nog veel meer. Klantenreviews tonen aan dat de webshop zeer gebruiksvriendelijk is, het gemakkelijk zoeken is en de bestellingen snel thuisbezorgd worden. Je hebt echt het gevoel dat er met je wordt meegedacht. SHOPDEN.nl is er ook voor e-readers, componenten, speciale gereedschappen en gadgets. Kortom, zoekt u iets speciaals, neemt u dan ook een kijkje op: <http://www.shopden.nl/nl/>

-----o-----

Dialogo Nederland-Japan-Indonesië

De effecten van twee oorlogen in voormalig Nederlands-Indië zijn nog steeds voelbaar. Eerst de oorlog met Japan en vervolgens de oorlog voor de onafhankelijkheid in Indonesië. Toch is bij velen het streven naar een toekomst van vrede op basis van begrip, samenwerking en verzoening aanwezig. Daarom wordt nu al voor de 19^e keer de dialoog conferentie georganiseerd voor Nederlanders, Japanners en Indonesiërs, die verder willen dan verwerken en herdenken.

Dit jaar bestaat het uit drie onderdelen.

- Symposium in samenwerking met het NIOD, met als thema: Krijgsgevangen kampen in Japan. 3 juni bij het NIOD, Herengracht 380, Amsterdam. Toegang gratis. Inschrijving via: aanmelden@niod.knaw.nl
- 19^e dialoog conferentie: thema: Is er verzoening

tussen Japanse burgers en slachtoffers mogelijk? 4 juni, 9.45 – 15.30 uur bij UCK, Domplein 4, Utrecht Toegang: € 19,50 pp. (2 of meer personen in een groep € 17,00 pp, en voor studenten € 10,00 pp bij voor-aanmelding via de site: www.dialoognji.org.

- Boekpresentatie en een documentaire op 4 juni, eveneens in het UCK in Utrecht, in de Marnix zaal, 16.00 – 17.30 uur en de toegang is gratis. Aanmelden via de website: www.dialoognji.org.

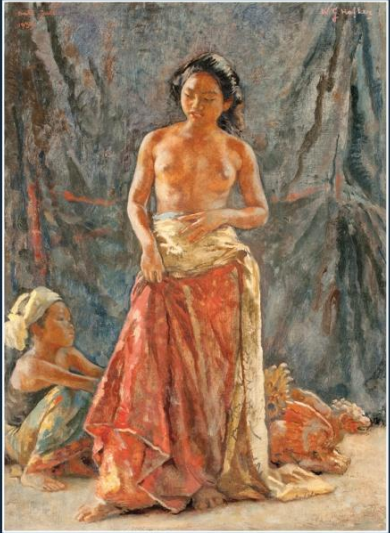
Aanmelden voor alle onderdelen 19^e dialoog NJI vóór 25 mei 2016.

ZEEUWS VEILINGHUIS

GEVRAAGD:
INDISCHE SCHILDERIJEN

W. G. Hofker (1902-1981)
Hamerprijs: € 600.000,-

Herengracht 74, 4331 PX Middelburg
Tel. 0118 - 650 680
WWW.ZEEUWSVEILINGHUIS.NL

(advertentie)

Wat vertellen de sterren in Mei 2016

Ram 22 mrt–20 apr

Het ene na het andere idee borrelt in jou op. Je hebt behoefte aan vernieuwing op alle fronten. Hoewel jij je liefdevol opstelt, is er ook iets in jou dat onbewust in strijd is met de mensen om je heen. Voor die vernieuwingen zul je immers ook wat heilige huisjes moeten afbreken. Dus strijd is noodzakelijk. Word je daar wat meer van bewust, zodat je weet wat je gaat aanrichten. Zorg tevens voor voldoende ontspanning. Zo kun je veranderingen pijnloos doorvoeren.

Leeuw 23 jul–23 aug

De komende maand zul jij orde op zaken gaan stellen op emotioneel gebied. Je gaat dingen evalueren. Zit je nog steeds op de juiste weg? Zijn de doelen die je nastreeft nog steeds de doelen die je na wilt streven? Heel belangrijk ook wordt je thuisfront. Je gaat meer tijd en energie besteden aan je familie. Maar ook je eigen fysieke pleziertjes worden steeds belangrijker in de loop van de maand. Zeker als je ongebonden bent kun jij je eens lekker laten verwennen deze maand.

Boogschutter 23 nov–22 dec

Jij hebt voor de komende maand je agenda waarschijnlijk al weer helemaal vol gepland. Nieuwe mensen ontmoeten, dat is waar jij warm voor loopt. Maar naast deze mentale uitdaging krijg jij deze maand te maken met je fysieke gesteldheid. Je lichaam kan dat tempo van je niet bijhouden en dat ga je merken. Als je niet tijdig je rust neemt om je nieuwe ervaringen te verwerken, kun je gemakkelijk ziek worden.

Stier 21 apr–21 mei

Jij bent deze maand wat minder kritisch, wat milder dan gewoonlijk en je zult leren dat met deze houding het leggen van contacten veel eenvoudiger is. Daardoor ga jij je lekkerder voelen, waardoor je ook weer eerder op anderen afstapt. Kortom een opwaartse spiraal die jou zeker veel kan opleveren op sociaal vlak. Door je milde stemming kun jij je ook bekwamen in het diplomatiek uiten van kritiek. Want kritiek zul jij met jouw hoge eisen altijd blijven houden.

Maagd 24 aug–23 sep

Deze maand ga jij helemaal voor je werk. Gelukkig maar want je kunt heel veel bereiken. Zelfs een loonsverhoging of een promotie is niet ondenkbaar. Alles is mogelijk deze maand. Ook in de liefde gaat de zon weer schijnen. Je hebt waarschijnlijk een zware periode achter de rug met veel onduidelijkheid en vragen. Deze maand komen de antwoorden en heb je het gevoel dat je weer weet wat je kunt doen.

Steenbok 23 dec–20 jan

Jij geniet van de goede dingen in het leven en daar ga je nog wel even mee door. Pas op dat je het niet overdrijft, want later zul je daar gegarandeerd de prijs voor moeten betalen. Halverwege de maand zul je een verschuiving merken. Je trekt er iets minder vaak op uit en je concentreert je meer en meer op je innerlijke welzijn. Je bruist van de energie en je voelt je ook sterk op alle fronten. Je persoonlijkheid is sterk en je voelt je onafhankelijk.

Tweeling 22 mei–21 jun

Jij besteedt deze maand veel tijd aan je emotionele rust. Die emotionele rust wil jij meer uitbouwen, zodat je wat steviger in je schoenen komt te staan. Soms kun je hierdoor het gevoel krijgen dat jij je carrière een beetje verwaarloost, maar niets is minder waar. Je zult zien dat zodra jij inderdaad steviger in je schoenen staat, het op alle fronten in je leven weer bergopwaarts gaat. Dat zal het eerst merkbaar zijn in de werksfeer en pas later in de liefde.

Weegschaal 24 sep–23 okt

Alhoewel jij je de laatste tijd eigenlijk meer richt op je emoties, lijkt het alsof je juist daardoor grote sprongen maakt in je maatschappelijke positie. Je richt je energie naar binnen, de effecten zijn echter ook aan de buitenkant zeer goed merkbaar. De emotionele harmonie die jij de komende tijd ervaart, zorgt ervoor dat je goed in je vel zit. Blijf jezelf richten op de dingen die jij belangrijk vindt in het leven, dan komen de mensen en gebeurtenissen vanzelf.

Waterman 21 jan–19 feb

Jij begint deze maand waarschijnlijk op een rustige, huiselijke manier. Je relatie is wat voor jou op dit moment het allerbelangrijkste is. Het is veel meer een tijd voor harmonie en rust dan voor strijd en het doorbreken van oude patronen. Jij bent deze maand degene die zich aanpast en doet wat er van je verwacht wordt. Jij behaalt je successen deze maand via jouw sociale vaardigheden en je persoonlijk netwerk, in plaats van met hard werken.

Kreeft 22 jun–22 jul

Deze maand gaat het in de liefde niet allemaal over rozen. Je zult samen met je partner enige hobbels in de weg moeten nemen. Maar is de relatie goed en zijn jullie voor elkaar bestemd, dan zal jullie relatie alleen maar beter worden. Jullie groeien dan echt naar elkaar toe. Echter zijn er al wat scheurtjes in de relatie, dan bestaat de kans dat je relatie deze maand niet overleefd. Maar ook dan zul jij er wijzer uitkomen en uiteindelijk gelukkiger worden dan je in je huidige relatie bent.

Schorpioen 24 okt–22 nov

Jouw flamboyante houding is iets minder maar dan nog gaat er iets uitdagends en spannends van jou uit. Het accent zal nu niet zozeer liggen op jouw ondeugende kant maar meer op jouw spirituele kant. Je geniet nu van lange filosofische gesprekken of andere culturen. Je wilt dingen bijleren om zo je mentale leefwereld te vergroten. Aan de ene kant heb je de neiging om te flierefluiten en aan de andere kant kun je verplicht zijn om dingen te doen waar je eigenlijk totaal geen zin in hebt.

Vissen 20 feb–21 mrt

Deze maand begint voor jou superromantisch. Je trekt liefde aan en je hoeft er echt helemaal niets voor te doen. Je partner of een andere vlam wringt zich in alle bochten om het jou naar je zin te maken. Echter later komt daar verandering in. Dan kan je relatie opeens toch getest worden. Je zult natuurlijk zelf ook het een en ander moeten terug doen. De kosmos schut jou even wakker.

Bron: <http://www.astro-share.nl/Maandhoroscoop.333.0.html>.

Recept van de maand

Sayur Lodeh

Zo'n beetje de bekendste en voor velen ook de lekkerste sayur die bij geen enkele rijsttafel mag ontbreken. Dit recept is een leidraad. Ieder mag hiervoor de groentesamenstelling gebruiken die hij zelf wil.

Ingrediënten:

750 gram verschillende gesneden groenten, bijvoorbeeld witte kool, boontjes, bloemkool, peentjes, peultjes, paprika, taugé, enz. 1 grote gesneden ui, klein blikje gesneden bamboeshoots, klein blikje maïs of maïskolfjes in stukken gesneden, 1 of 2 rode lomboks in ringen, 1 stengel verse

sereh, 3 tenen knoflook uit de knijper, 1/2 blok santen, bouillon van kip of rund, 1 el. gula djawa (palm-suiker) of rietsuiker.

Bereiding:

Kook de gesneden groenten met de sereh (de harde stekels

verwijderen en stengel even kneuzen) in de bouillon bijna gaar. Houd hierbij rekening met de verschillende gaartijden, dus hoe sneller gaar, hoe later in de pan. Voeg als laatste de gesneden ui, paprika, santen, gula djawa toe en pas vlak voor het opdienen de taugé. Zorg ervoor dat de groenten niet te gaar wordt. Haal de sereh uit de pan en dien op. Het ultieme groente-gerecht bij uw rijsttafel.

TIP: wanneer u ervan houdt, kunt u ook ca. 100 gram petehbonen toevoegen. **Selamat makan.**

Wel eens gedacht aan adverteren in NICC Magazine?

Uw product of dienst wordt door minstens 100.000 mensen opgemerkt.

Geloof u dit niet? Vraag vrijblijvend onze advertentieflyer met uitleg en tarieven aan info@indisch-centrum-den Haag.nl

Gedicht

door: Mary-Jane Sahanaja

De auteur en dichteres Mary-Jane Sahanaja (1971) beschrijft in haar bundels **"Verlossing van de schaamte & de schuld"** en **"Mijn waarheid"** als jongste dochter van een KNIL-er, hoe haar vaders stille verdriet van invloed is geweest op haar leven. Ze kent een verleden van misbruik en mishandeling, waarover zij heel openhartig schrijft, zonder afbreuk te doen aan haar liefde voor haar ouders. Haar gedichtenbundels zijn te bestellen bij www.bol.com en www.freemusketeers.nl

Een deel van jou

Ricvht je blik naar beneden
Voel wat daar leeft
Ontken het niet
Wat je voelt
Of wat je daar van binnen ziet

Het kan duister zijn
Of heel rommilig en benauwd
Je kunt je angstig voelen
Verward
Of juist ijskoud

Maar ontken het niet
Wat je voelt of wat je ziet
Want wat daar binnen leeft
Is een deel van jou
Het heeft enkel en alleen licht nodig
Het is er nu nog grijs en grauw

Bundel: "Verlossing van de schaamte & de schuld", 2009

Schijn je licht op het gedeelte
Wat je nu nog zo heftig ontkent
En zie wat het met je doet
Die warme gloed
Voel hoe je warm wordt
En wat voelt dat goed

Dus richt je naar binnen
Naar daar waar het duister is
Durf van jezelf te houden
Gun jezelf het licht
Weet dat je het waard bent
En dat je niet langer ontkent
Dat je jezelf kunt helpen
Ook al ben je dat niet gewend.

Klanken van oorsprong

Een nieuwe Indische film van Hetty Naaijken

De makers van de succesvolle documentaires: *Contractpensions* - *Djangan Loepah!*, *Buitekampers* - *Boekan Main!* en de ook internationaal bekroonde film-trilogie: *Stand van de zon – maan – sterren*, zijn druk bezig met het maken van een nieuwe film documentaire: *Klanken van Oorsprong* - *Poekoel Terus!* De productie is opnieuw in handen van Scarabee films. Een subsidie-aanvraag hiervoor is echter niet gehonoreerd. Daarom zijn de makers dit keer aangewezen op *crowdfunding*.

Over de inhoud

Eind jaren '50 speelden in Nederland legendarische bands zoals The Tielman Brothers, The Javalins, The Crazy Rockers, The Blue Diamonds en anderen. Zij legden de basis voor de beatmuziek en latere popmuziek in Nederland. Eddy Chatelin, Hans Bax en Riem de Wolff vertellen over de Rock 'n Roll dagen van weleer.

Andere muzikanten met Indische roots groeiden uit tot populaire artiesten, zoals Anneke Grönloh, Boudewijn de Groot, Liesbeth List, de pianist Rob Agerbeek, Sandra Reemer, Ernst Jansz (Doe Maar), Dennis van Leeuwen (Kane), enz. Zij vertellen in deze documentaire hun persoonlijke verhaal: over Indië, hun successen en de rol die hun Nederlands-Indische achtergrond altijd is blijven spelen in de muziek. Deze opnamen zullen

worden ondersteund door uniek beeldmateriaal uit de foto-, film, en geluidsarchieven.

Crowdfunding

Keer op keer blijkt dat onze koloniale geschiedenis bij velen een blinde vlek is in het historisch bewustzijn. Vandaar dat de noodzaak om deze documentaire te maken zeer groot is. Uw hulp is daarbij heel hard nodig om dit minder bekende maar belangrijke stuk van de Indische geschiedenis voor het voetlicht te plaatsen.

Daarom organiseert men een crowdfunding; een alternatieve wijze om met behulp van het publiek fondsen te werven om het project (mede) te financieren. De stichting Voor De Kunst en Scarabee Films vragen u daarom het project te ondersteunen middels een bijdrage.

Om u hiervoor te bedanken, biedt men u graag een tegenprestatie in de vorm van "Rewards" en een loterij. Een aantal BN-ers (Bekende Nederlanders) en leden van het Comité van Aanbeveling hebben hiervoor bijzondere prijzen in het vooruitzicht gesteld.

Educatieprogramma en Tentoonstelling

Door bij te dragen aan deze crowdfunding en daarmee aan de realisering van de documentaire, zorgt u er voor een belangrijk deel voor dat een stuk vaderlandse geschiedenis (her)ontdekt wordt. Hiervoor wordt er – naast het realiseren van de documentaire – ook een educatief programma opgezet en een reizende tentoonstelling samengesteld met de titel: *Waarom wisten wij dit niet?* Wij vragen u de gegevens uit dit artikel zoveel mogelijk te delen met geïnteresseerden.

Wie aan de crowdfunding wil deelnemen of andere informatie wil, kan terecht op de websites: www.voordekunst.nl/projecten/4497 en www.scarabeefilms.com.

Filmtrailer:

<https://www.youtube.com/watch?v=gBYiVGSaSD4>.

DENKT U ERAAN UW HERDENKINGSACTIVITEIT TE MELDEN VOOR HET AUGUSTUSNUMMER? DEADLINE: MAANDAG 1 AUGUSTUS

Teken de petitie 'Traktaat van Wassenaar 1966' op: <http://uitbetalentvw66.petities.nl/>

CREAPRO
VERTALINGEN
■
Den Haag

Vertalingen vanuit en in alle moderne talen
Speciaal: technisch, medisch, juridisch en creatief
Schrijven van uw memoires, brochures en andere teksten

SINDS 1989 VERTALERS & GHOSTWRITERS
DIE U ZORGEN UIT HANDEN NEMEN

Galileïstraat 18 - 2561 TE Den Haag - tel: 070-362 05 89 - 06-83205997
@: creapro@worldonline.nl W: www.creapro.myplaces.nl

VERTAALWERK & GHOSTWRITING

(advertentie)

Boekbespreking, e-Books, CD & DVD, Presentatie & Signeren

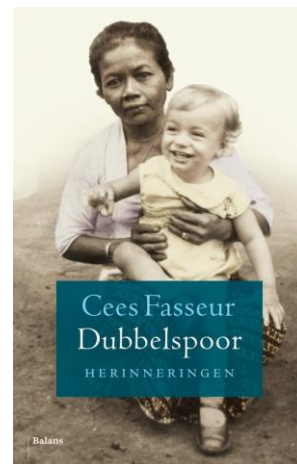
Haar goede hand – Marion Bloem. Een verhaal over de gecompliceerde, innige band tussen moeder en dochter. Melanie, moeder van Sonja, heeft geheugenproblemen. "Ze zou eigenlijk niet meer op zichzelf

moeten wonen; het wordt levensgevaarlijk", zegt de buurvrouw. En zoals haar moeder voor Sonja zorgde, zo zorgt zij nu voor haar moeder. Ze hebben een sterke band, maar niet zonder de nodige complicaties, mede door Melanies moeilijke jeugd, haar Jappenkamp verleden en de Bersiap-tijd ontnamen haar van veel van haar meisjesdromen. Een openhartig, respectvol portret van een dappere, kleurrijke vrouw. Marion

Bloem nam hiervoor haar eigen moeder als uitgangspunt.
Adviesprijs: € 19,99. Als e-book: prijs € 11,99.

Dubbelspoor – Cees Fasseur. Autobiografie van Cees Fasseur. Tussen de boortorens op Borneo werd Cees Fasseur geboren. Tijdens de oorlog kwam hij met zijn moeder en zusje in het Jappenkamp terecht, waarna hij in 1946 – op zijn zevende – naar Nederland vertrok. Na zijn studietijd in Leiden was hij bijna een kwart eeuw werkzaam voor het Ministerie van Justitie, waar hij o.a. Van Agt ontmoette als kamergenoot en minister. Als raadsadviseur voor de wetgeving was hij betrokken bij o.a. het abortusvraagstuk, de euthanasiewet, de politie-organisatie, de excessen-nota en tal van andere politieke kwesties, die ook nu altijd nog in de belangstelling staan. Rond zijn vijftigste besloot hij de overstap naar de professionele geschiedschrijving te maken. Op uitnodiging van Koningin Beatrix werd hij de biograaf van Wilhelmina en schreef daarna een boek over het huwelijk van Juliana en Bernhard. Het boek wordt afgesloten met zijn belevenissen als lid van de

Raad van Toezicht op de Nederlandse Inlichtingen en Veiligheidsdiensten en zijn lidmaatschap van de Commissie Davids, die in 2009 onderzoek deed naar de Nederlandse besluitvorming inzake de Irak-oorlog.
Adviesprijs: € 19,95.

Karels koffer – Henk de Vries. Nooit sprak het Indische echtpaar Karel en Marie von Ende over de woelige tijd in Nederlands-Indië en het latere Indonesië. Een kleine koffer met unieke documenten en foto's doorbreekt vele jaren na hun dood het zwijgen. De inhoud, aangevuld met informatie uit archieven en gesprekken, legt een heftige episode bloot van onze geschiedenis. Over dwangarbeid in

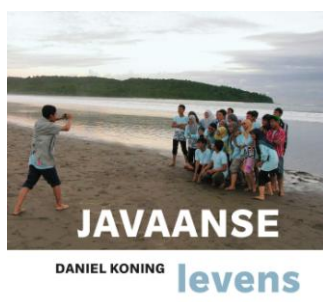

Japan, de gruwelijke Bersiap-periode, het gedwongen vertrek naar Nederland, de opvang in contractpensions en de uiteindelijke integratie in een Leeuwarder nieuwbouwwijk.

Adviesprijs: € 20,00.

Javaanse levens – Peter Jonker, Fons van Westerloo, Michel Maas, Daniël Koning, Hilde Janssen. Indonesië 1965. Het land gaat gebukt onder het regime van generaal Soeharto, verantwoordelijk voor de naar schatting meer dan een half miljoen vermeende communisten. Zij werden ten onrechte verdacht van een mislukte staatsgreep. Het land staat aan de rand van de afgrond en is duidelijk een militaire dictatuur. 1969: de fotograaf Daniël Koning en journalist Fons van Westerloo maken

een reis naar Java, in opdracht van dagblad De Tijd, waarvoor ze een reportage maken. Op het overbevolkte eiland is de armoede groot. Transmigratie (verhuizing naar minder dicht bevolkte eilanden) is regeringsbeleid. 2011. Yudhoyono wordt president en voor het eerst lijkt het land op weg naar een democratie. Na 42 jaar keert Daniël Koning terug

naar Java. Samen met Volkskrant en NOS correspondent in Jakarta Michel Maas trekt hij over het eiland om te zien of en wat er nu veranderd is, en wat niet of in mindere mate. Rode draad in dit fotoboek zijn de sporen die op Java zijn achtergebleven van de Nederlandse koloniale aanwezigheid. *Adviesprijs: € 25,00.*

Gedragen doeken – Liesje de Leeuw. Een boek vol Batik-verhalen, verteld vanuit persoonlijke herinneringen van Indische Nederlanders, aan de hand van bewaarde doeken van hun ouders en grootouders. Batikdoeken hebben hun eigen verhalen. Zo worden ze gebruikt om pasgeboren kinderen in te wikkelen, maar ook in de dood gaan batikdoeken mee het graf in. Wie

leest over de impact die Batikdoeken al honderden jaren hebben, zal, begrijpen dat de UNESCO het Batikken plaatste op de Wereldlijst van Internationaal Immaterieel erfgoed. Een boek met uniek, prachtig fotomateriaal. *Adviesprijs: € 16,90.*

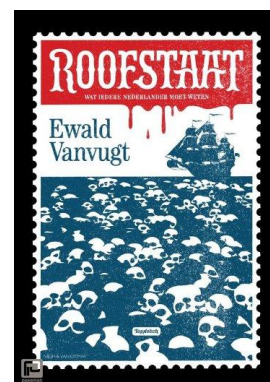
Naar huis – Leila Chudori. Dimas Suryo is een Indonesische journalist, die samen met drie collega's door de wereld trekt, het avontuur en de vrouwen achterna. Maar dan komt de communistenjacht van 1965 en de weg terug naar hun geboorteland is afgesneden. Na vele omzwervingen belanden de vier vrienden in Parijs, waar ze besluiten om een restaurant te beginnen. Een klein stukje Indonesië, ver van huis en het restaurant wordt een pleisterplaats waar Indonesische

ballingen samenkomen. Dimas ontmoet in Parijs zijn grote liefde Vivienne en samen krijgen ze een dochter, Lintang. Zij bezoekt pas als student voor het eerst het land van haar vader en wil ze een documentaire maken over de ballingen. Maar door de revolutie die in 1998 Soeharto ten val zal brengen, loopt alles anders. *Eveneens te bestellen bij:*

<http://geschiedeniswinkel.nl/naar-huis-leila-chudori.html>. *Prijs: € 24,95*

Roofstaat – Ewald Vanvugt. Wat iedere Nederland moet weten. De Nederlandse geschiedenis wordt in dit boek behelst in twaalf hoofdstukken. Van de roof- en kruistochten in de Middeleeuwen tot de executies in Nederlands-Indië nu zo'n 70 jaar geleden. Dit is al weer de derde druk, nadat de eerste twee al razendsnel waren uitverkocht. Het is bedoeld als naslagwerk, waaruit iedereen die

kritisch staat tegenover het koloniale verleden argumenten en feiten kan opdiepen. De auteur belicht hierin weliswaar goed gedocumenteerd en geïllustreerd

uitsluitend de zwarte bladzijden van de Nederlandse geschiedenis. *Adviesprijs: € 39,99. Als e-book: € 14,99.*

Boekoe Bagoes – Eveline Stoel, Harold Pereira en Mirjam van der Rijst. De beste recepten en familieverhalen uit Boekoe Kita en Boekoe Bangsa gebundeld in één uitgave. De verrassend eenvoudige te bereiden recepten zijn van generatie op generatie overgedragen door families met roots

in voormalig Nederlands-Indië. Niet altijd persé zoals het traditioneel hoort, maar ook recepten evolueren in de tijd, maar wel altijd lekker en met hart6 en ziel samengesteld. Naast de recepten veel kleurenfoto's en boeiende verhalen. *Prijs: € 20,00.*

Indonesisch-Nederlands Woordenboek – A. Teeuw. Dit is het eerste uitgebreide Indonesisch-Nederlands woordenboek dat in tientallen jaren verschenen is. Het resultaat van een project dat in 1981 geïnitieerd

werd door de afdeling voor de Indonesische Studies van de Universiteit van Leiden. Deze

zesde editie, met 34.000 woorden op 872 pagina's, is het meest uitgebreide Indonesisch woordenboek in een westerse taal tot nu toe. *Adviesprijs: € 62,54.*

-----:-----

Presentatie & Signeren

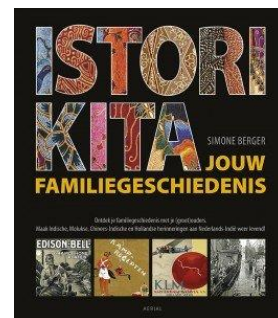
Fukuoka-2 – Laurens van Aggelen. In september vorig jaar werd in Nagasaki een gedenk-teken onthuld ter nagedachtenis aan de slachtoffers van het beruchte krijgsgevangenenkamp Fukuoka-2 in Nagasaki. Hierover verschijnt een boek en een documentaire, die beide op 4 juni gepresenteerd zullen worden. Het boek zal worden uitgereikt aan de overlevenden van Fukuoka-2 en hun opvolgende generaties. Het gedenk-teken dat door de burgers van Nagasaki geïnitieerd is, is een tastbare spijtbetuyging voor het leed dat de slachtoffers en overlevenden is aangedaan. Het boek en de documentaire zijn vervaardigd om dit vast te leggen. De **presentatie** zal plaatsvinden in het Centrum voor de Kunsten

in Utrecht, Domplein 4, op 4 juni om 16.00 uur. Vanaf 17.15 uur volgt dan een receptie. Voor meer informatie en aanmelden kunt u contact opnemen met de heer A.W. Schram, Tel: 0653890356, e-mail: a.w.schram@me.com. Meer informatie is ook te vinden op de facebook pagina: <https://www.facebook.com/fukuoka2B?ref=ts>.

Istori Kita – Simone Berger. Bij de 70^e herdenking van het beëindigen van de Tweede Wereldoorlog in de Pacific, werd

door Premier Mark Rutte beloofd dat er meer aandacht zou komen voor de geschiedenis van Nederlands-Indië. Ruim anderhalf

miljoen mensen hebben een achtergrond in of met Indië en/of Indonesië en veel (groot)ouders zijn de laatste ooggetuigen van deze periode. Eenmaal in het kille Nederland, Deden nagenoeg alle Indische Nederlanders er het zwijgen toe over wat zij meegemaakt hebben onder de Japanse overheersing en de daarop volgende afschuwelijke Bersiap-periode. Hierdoor zitten de navolgende generaties met veel onbeantwoorde vragen. In dit unieke boek met zeldzame foto's worden herinneringen teruggebracht in onderwerpen zoals: school, spelletjes, woonomgeving uit de jeugdtijd, vrijetijd, flora en fauna, de Japanse bezetting, de Bersiap en het vertrek naar Nederland. Een belangrijke bijdrage is de verwijzing naar websites van historische kranten, tijdschriften en passagierslijsten. Speciale aandacht voor het Molukse verhaal en de Molukse cultuur. De **presentatie** vindt plaats op 28 mei bij Pasar Boekoe Van Stockum op de Tong Tong Fair op het Malieveld in Den Haag. *Adviesprijs: € 39,95.*

De in deze rubriek besproken boeken, CD's en DVD's zijn verkrijgbaar bij de Internet Boekhandel Van Stockum in Den Haag of bij de erkende boekwinkel, tenzij anders vermeld

VAN STOCKUM
INTERNET BOEKHANDEL
www.vanstockum.nl

Just4Kids... voor iedereen van 4 tot 16 jaar

Geen artikel van onze juniorredacteur Chinook dit keer. Hij vertegenwoordigt het NICC op de conferentie: **JONGEREN EN DE TOEKOMST VAN HERDENKEN**, georganiseerd door de organisatie COGIS. Deze conferentie wordt gehouden in Amersfoort en een verslag ervan kunnen jullie in de volgende editie van NICC Magazine tegemoet zien.

Korte berichten

Gezocht: Jong talent

In de rubriek "Just4Kids" hebben we eerder al aandacht besteed aan jong talent. Zo plaatsten we een artikeltje over twee meisjes die Indonesische dansen leerden en verder ook een stukje over een drumtalentje. Heb jij nou ook zo'n talent? Kan je goed gitaarspelen en treed je ook op? Of ben je een tenniskampioen in de dop, een goed biljarter of kan je heel goed dansen of zingen? Misschien ben

**You've got talent?
tell us about it**

je wel een hele goeie chef-kok, of ben je een kunstschilder of een fotograaf in de dop. Misschien ook wel een..... Kortom, alle jonge supertalenten van ca. 6 tot ca. 16 jaar oud willen we voor het voetlicht zetten. En wij willen dat aan iedereen vertellen. Als je zelf niet zo heel goed kan schrijven, vraag dan of jouw ouders een stukje willen insturen met een fotootje erbij. Of je stuurt jouw verhaal gewoon in je eigen woorden naar de redactie, dan maken wij er samen met jou

een echt leuk artikel van. **Stuur je reacties dan naar:** info@indisch-centrum-den Haag.nl **DOEN HOOR....!!!**

Boeken, e-books / cd-dvd

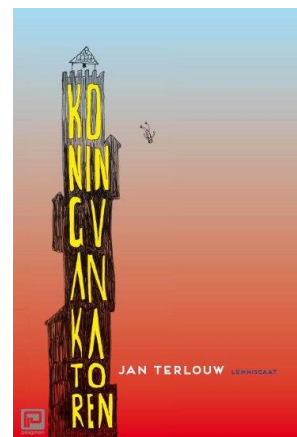

Op zoek naar Jeroen – Paul van Loon. Bosch in zijn schilderijen. Wat is dat voor een geluid, midden in de nacht? Tot zijn verbazing komt Paul in een andere wereld terecht. Een wereld

vol vreemde wezens men bizarre taferelen, waarvan hij het bestaan nooit had kunnen vermoeden. Maar de duizelingwekkende werkelijkheid van Jeroen Bosch is beslist niet altijd zonder gevaar. Hoe komt Paul ooit weer thuis? **Voor 6 – 9 jaar. Prijs: € 13,99.**

Koning van Katoren – Jan Terlouw. De oude koning van Katoren is overleden en de zeventienjarige Stach wil hem

opvolgen. De ministers zijn woedend en ze geven Stach zeven bijna onuitvoerbare opdrachten. Hoe zal Stach het er vanaf brengen? **Voor 9-12 jaar. Prijs: € 12,50.**

De ondergrondse orde Mark Frost. Een verslavende mix tussen James Dasher, Pittacus Lore en Harry Potter. Non-stop actie, een geslaagde plot en razendsnel geschreven. Echt iets voor de lezers van De Labyrintrenner en Ik Ben Nummer Vier. Na de sinistere ondergrondse studentenorde, die bekend staat als de Ridders van Charlemagne, ontmaskerd te hebben, blijft Will ti9jdens de zomer in het Centrum. Hij wil zijn net ontdekte en zich nog ontwikkelende fysieke en

mentale krachten nog verder ontdekken en eraan wennen. Zijn studiegenoten onderzoeken intussen de schimmige bedoeling van de Ridders en ontdekken erg verontrustende informatie over hun eigen achtergronden. Will en zijn vrienden moeten er, voordat het te laat is, achter zien te komen wat er precies aan de hand is en de vijanden van zijn vrienden zien te scheiden, terwijl ze zich voorbereiden op de komende onvermijdelijke strijd. Voor 12-15 jaar. Prijs: € 19,95.

Kinderboekwinkel

www.paagman.nl

Agenda

T/m 14 augustus 2016 – De Boeddha. De Boeddha is een van de meest inspirerende figuren uit de wereldgeschiedenis. Wat maakt het levensverhaal van deze spirituele leider zo enorm intrigerend? Waarom zijn de Boeddhabeelden uit de diverse

landen zo verschillend van elkaar? Wat zoeken mensen in het boeddhisme? Deze en vele andere vragen staan centraal in de grote tentoonstelling DE BOEDDHA. Het is de eerste keer dat er zoveel Boeddhabeelden tegelijk uit de eigen vaste museumcollectie gepresenteerd worden.

Gezamenlijk vertellen de getoonde voorwerpen het levensverhaal van de Boeddha. Deze grote tentoonstelling is te bezoeken in het **Museum voor Volkenkunde**, Steenstraat 1, 2312 BS Leiden. Openingstijden: dagelijks 10.00 tot 17.00 uur (maandags gesloten, uitgezonderd vakanties; ook op Koningsdag gesloten). Toegang: vol: € 14,00. 4-18 jr: € 6,00; CJP: 1 euro korting. Vriendenpas + Museum jaarkaart: gratis. Nadere info: Tel: 088-0042800, of anders via e-mail: info@volkenkunde.nl.

Kijk ook eens op de website: <https://volkenkunde.nl/nl/de-boeddha>.

Recept Sayur boontjes

Lekker gekruide sperzieboontjes.

Ingrediënten:

500 gram sperzieboontjes, 200 gram kipfilet, 2 grote uien, 3 tenen knoflook, 1 rode lombok (zonder zaadjes en zaadlijsten) of 1 tl. sambal oelek, 1 tl. djahé, 1 tl. laos, sap van 1/2 limoen, 2 dl. heet water, 1 groentebouillon tablet, 3 blaadjes salam of laurier, stukje van 3 cm santen, scheutje olie.

Bereiding:

Snijd de sperziebonen schuin in tweeën. Snijd de kipfilet in kleine reepjes en de lombok in stukjes. Hak de knoflook zeer fijn of maal in de hakmolen van de staafmixer. Snipper de uien grof. Fruit de knoflook en uiensnippers in de olie tot ze glazig zijn (*wil je een echte koks-uitdrukking leren? Het glazig fruiten van uien noemen ze: AANZWETEN*). Doe de kipfilet en alle kruiden erbij en gaar het kippenvlees op hoog vuur gaar (dit gaat vrij snel). Na ongeveer 3 minuten kunnen de sperziebonen en de stukjes lombok erbij. Verkruiemel nu het bouillonblokje boven de pan, het hete water erbij en het sap van de halve limoen plus het stukje santen. Laat dit ongeveer 5 minuten pruttelen, onder voortdurend omscheppen. Laat de boontjes niet te gaar worden, maar lekker knapperig. Dan is de sayur boontjes het lekkerst. **Selamat makan.**

Links4Kids

Heel veel leuke **LINKS** voor kinderen, maar niet alleen voor kinderen:

Doorlinkwebsite naar tal van Indische en Indisch gerelateerde websites, blogs, personen en onderwerpen.

<https://linkenindisch4ever.wordpress.com/>

Website over online **geschiedenis** van, voor en met Indische Nederlanders.

<http://www.indischhistorisch.nl>

Informatie over **schoollespakketten** over het voormalige

Nederlands-Indië.
www.gastdocenten.com

Indisch Herinneringscentrum
Bronbeek
www.indischherinneringscentrum.nl

Informatie over de **Nationale Indië-Herdenking** op 15 augustus. www.indieherdenking.nl

Een **Indische start-pagina voor de jeugd**: <http://suara-baru-kecil.jouwpagina.nl>

De **Jeugdwebsite** van de Nederlandse Oorlogsgravenstichting (Ned.-Indië).
http://www.eenlevenverloren.nl/index.php?go=home.personen@pag_enr=1

Taman Indonesia, Het leukste kleine Indonesische dierenpark in Nederland. <http://www.taman-indonesia.nl>

Villa Zebra, landelijke jeugdorganisatie
<http://www.villazebra.nl>

Een informatieve website met heel veel **Theatervoorstellingen**, overal in Nederland en voor iedere leeftijd.
<http://www.kindertheater.nl/>

Kunstbende, Een landelijke organisatie met afdelingen in alle provincies voor iedereen van 13 tot en met 18 jaar.
<http://www.kunstbende.nl>

Jeugd Startpagina "Open Start" <http://jeugd.openstart.nl>

Koorenhuis - Den Haag, cursussen en workshops voor muziek, dans, kunst en theater.
<http://www.koorenhuis.nl>

Weblog "Indische Jeugdletteren" Blog van Marjorie van Putten:
<http://indischejeugdletteren.wordpress.com/over-mij/>

Young Adult Books, website met boekrecensies en webshop over boeken voor middelbare scholieren.
<http://www.youngadultbooks.nl/>

Jeugdbieb, leuke en informatieve website. <http://www.jeugdbieb.nl>

Cultuur, Jeugd, Sport en Media in Vlaanderen, website met van alles.
<http://www.cjsm.vlaanderen.be>

Kinderboekenpraatjes. Veel boeken uitzoeken voor elke leeftijdsgroep.
<http://www.kinderboekenpraatjes.nl>

Website **Indische Jeugdboeken**, compleet met een bestellink.
<http://www.antiquariaat-anna.nl/boek/kameleonboeken>

Uitgaan met de kids
www.uitmetdekinderen.nl,
www.dagjeweg.nl,
www.out2fun.nl

Deze websites zijn kidsproof!

De Indische Agenda

LET OP! Sluitingsdatum kopij op 8 juni 2016

T/m 14 augustus 2016 – De Boeddha. De Boeddha is een van de meest inspirerende figuren uit de wereldgeschiedenis. Wat maakt het levensverhaal van deze spirituele leider zo enorm intrigerend? Waarom zijn de Boeddha-beelden uit diverse landen zo verschillend van elkaar? Wat zoeken mensen in het boeddhisme? Deze en vele andere vragen staan centraal in de grote tentoonstelling DE BOEDDHA. Het is de eerste keer dat er zoveel

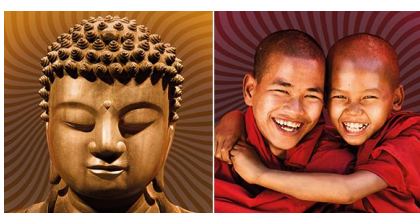
Boeddha-beelden tegelijk uit de eigen vaste museumcollectie gepresenteerd worden. De getoonde voorwerpen vertellen het mooie levensverhaal van de Boeddha. Deze tentoonstelling is te bezoeken in het **Museum voor Volkenkunde**, Steenstraat 1, 2312 BS Leiden. Openingstijden: dagelijks 10.00 tot 17.00 uur (maandags gesloten, uitgezonderd vakanties; ook op Koningsdag gesloten). Toegang: vol: € 14,00. 4-18 jr: € 6,00; CJP: 1 euro korting. Vriendenpas + Museum jaarkaart: gratis. Nadere info: Tel: 088-0042800, of anders via e-mail: info@volkenkunde.nl. Kijk ook eens op de website: <https://volkenkunde.nl/nl/de-boeddha>.

T/m 11 september 2016: Zorg voor kinderen – Pa van der Steur en zijn mini-kolonie in Indië. De tentoonstelling laat zien hoe Johannes (Pa) van der Steur voortdurend bezig was met het werven van fondsen om de bijna

Pa van der Steur, hier temidden van 'zijn' kinderen.

explosieve groei van zijn kindertehuizen financieel te kunnen bijbenen. Hierbij maakte hij

gebruik van 'geregisseerde' foto's van kinderen in een 'huisuniform'. Kiekjes van het informele tehuisleven, zoals de slaapzaal, het eetlokaal enz. nemen de bezoeker ook mee áchter de schermen. Maar de 'kinderkolonie' van van der Steur roept ook vragen op, want waar was de "moeder" in dit verhaal? Waarom stonden zij toe dat hun kind(eren) door Pa van der Steur uit de Kampongs werden gehaald in zijn tehuis ondergebracht? In 2015 was in het Cultuurpaviljoen van de Tong Tong Fair een tentoonstelling aan Pa van der Steur gewijd. Speciaal voor het Museum Bronbeek is deze tentoonstelling uitgebreid met onder andere relevante stukken uit de collectie van Bronbeek. De locatie is: **Museum Bronbeek**, Velperweg 147, 6824 MB Arnhem. Openingstijden van 10.00 tot 17.00 uur. Zie verdere info: www.bronbeek.nl

T/m 29 mei 2016: Wie Wat Waar Indië. Kunstenares Linda de Wit heeft zich laten inspireren door de geschiedenis van Nederlands-Indië en nam de tentoonstelling "Het Verhaal van Indië" als het uitgangspunt. Historische frag-menten en iconische beelden verwerkte zij in een reeks kleur-rijke tekeningen met aquarel en Oost-Indische inkt. Deze familie-expositie is haar interpretatie van diverse kanten

WieWatWaar Indië

Expositie 7 april t/m 29 mei 2016
Locatie Indisch Herinneringscentrum/Museum Bronbeek

van de Indische geschiedenis. Zij nodigt haar bezoekers, jong en oud, uit om te kijken welke verhalen ze herkennen en zelfs misschien ook aanvullen. Tijdens de Junior Conservatorklas hebben de leerlingen van de groepen 7 en 8 van de Pieter Breughelschool bijzondere animatiefilmpjes over de geschiedenis van Indië gemaakt. Deze zijn nu ook te zien in de expositie. Zo evolueert de expositie vrijwel constant. Locatie: **Het Indisch Herinneringscentrum**, Landgoed Bronbeek, Velperweg 147, 6824 MB Arnhem. Openingstijden: 10.00-17.00 uur.

29 mei 2016: Roy's Kumpulan. De bekende Linedance leraar en meervoudig wereldkampioen Roy Verdonk houdt "in eigen huis" weer een gezellige kumpulan. Muzikale medewerking wordt verleend door de allround band "UniqueS". In de pauze is er een Line Dance Demo en in de middag

wordt er ook nog een Line Dance workshop gehouden door Roy Verdonk zelf. Gezien het succes van de vorige keren zal het wel weer druk worden, dus reserveren is zeker aanbevolen. Dat hier de vriendelijke entree-prijzen debet aan zijn, spreekt voor zich. En natuurlijk is ook de Indische keuken weer volop aanwezig. De locatie is: **Dutch Dance Academy**, Zandeweg 3, 4731 NA Oudenbosch, Tel: 016531230. Tijden: 14.00-18.00 uur. Toegang bedraagt slechts € 5,00. Voor het reserveren van kaarten, belt u naar: Chris: 06-53977125; Hans: 06-51688084; en bij Oswald: 06-83368554. Nadere inlichtingen: www.dutchdanceacademy.com.

11 juni 2016: Pasar Schuytgraaf. De grote Pasar Malam in de Arnhemse Rijnhal mag dan verleden tijd zijn, maar toch wil Madjoe Asli u allen een onvergetelijke middag bezorgen. U kunt volop genieten van muziek en er is gelegenheid te over om te dansen. Ook zijn er Line Dance en

Street Dance demo's. Uiteraard zal ook de Indische keuken niet ontbreken met hapjes, maaltijden en diverse satés. Ook voor de Kids is er weer genoeg te doen, zoals een limonade koe, springkussen, poffertjes en een hele leuke knutselhoek. Met de opbrengst van deze Pasar wordt de Stichting Sumbing Bibir gesteund. Deze stichting houdt zich bezig met kinderen in Indonesië met een hazenlip, open verhemelte en geeft hen een tweede kans middels een operatie. (info: www.sumbingbibir.com). Locatie is: **Buitenplaats Schuytgraaf**, Marasingel 19, 6846 DX Arnhem. Tijden: 11.00 tot 19.00 uur en de Toegang is GRATIS. Info op de facebookpagina van Madjoe Asli: <https://www.facebook.com/Stichting-Madjoe-Asli-768924343226957/?fref=nf>.

Help NICC Magazine dit jaar aan de 10.000 abonnees

Verras uw familielid, vriend, kennis of collega met een GRATIS ABONNEMENT

info@indisch-centrum-den Haag.nl

58^e Tong Tong Fair 2016

De 58^e Tong Tong Fair vindt dit jaar plaats van zaterdag 28 mei tot en met zondag 5 juni 2016. Helaas drie dagen korter dan de vele voorgaande edities van dit grootste Euraziatische festival ter wereld. De Tong Tong Fair wordt zoals altijd gehouden op het Malieveld in Den Haag (vlakbij Centraal Station) Maar dit jaar zijn er twee grote veranderingen: ten eerste is het festival dagelijks een uur eerder open, namelijk om 11.00 uur en in de tweede plaats heeft men de signalen uit de bezoekersschare gehoord en beantwoord, door voor het eerst speciale avondtickets aan te bieden. Erg veel opmerkingen kwamen over het feit dat nogal wat bezoekers vanwege werk en dergelijke uitsluitend in de avonden konden komen, terwijl er wel een compleet dagticket gekocht moest worden. Het nieuwe avondticket is geldig vanaf 17.30 uur en is uitsluitend voor door-de-weekse dagen.

Cultureel programma

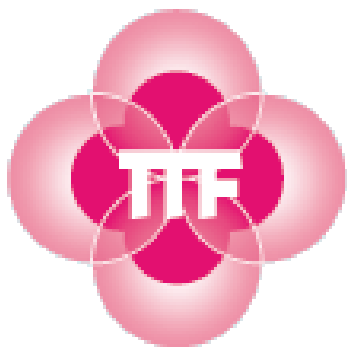
Het thema van het culturele programma is dit jaar het theaterprogramma 'Moeder'. Dit gaat over typisch Indische moeder-

figuren, zoals de baboe en de njai (de 'oermoeder' van veel Indo's). Naast de literaire invulling door Marion Bloem wordt dit thema ook muzikaal uitgewerkt door Astrid Seriese, Bok Akih en anderen.

Nading Rhapsody uit Borneo

Waar de meeste wereldmuziekpodia zich richten op de muzikale Noord-Zuid-fusion, richt het TTF zich voornamelijk op de Oost-West cross-overs. Hierbij komen onder andere accenten zoals Krontjong

en Worldjazz aan de orde. Speciale gast dit jaar is de band Nading Rhapsody, die furore maakte op het bekende Rainforest World Music Festival in Maleisië. De band brengt een mix van traditionele rootsmuziek en rituele

zang met jazz, funky ritmes, waarbij de Westerse bas en gitaar worden gecombineerd met de Oosterse sape, gendang melayu, gongs en beduk. De leden van Nading Rhapsody zijn allen afkomstig van Maleisisch Borneo.

Tong Tong Express

De bekende busdienst die ieder jaar de ouderen vanuit diverse punten in Nederland naar het Haagse Malieveld brengt, de 'Senioren Express' heet voortaan de 'Tong Tong Express'. Per luxe touringcar worden langs vier trajecten, dwars door Nederland ouderen opgehaald bij tevoren vastgestelde opstapplaatsen. Bij u in de buurt geen opstapplaats? Indien u tien ouderen (evt. incl. begeleider) weet te interesseren, kan er een extra opstapplaats in de route worden toegevoegd. Meldt u daarvoor wel snel aan via: <http://tongtongfair.nl/tong-tong-express/>

Tong Tong webshop

In de webshop van Stichting Tong Tong zijn altijd e-tickets verkrijgbaar. Voor alle openingstijden, ticketprijzen, Pasarpassen, enz: <http://tongtongfair.nl/ticketshop/>

Toen en nu

Het Lavalette ziekenhuis (RS Lavalette) in Malang (1903) gaat tegenwoordig geheel schuil achter de hoge bomen en ligt tegenwoordig aan een drukke weg waar je bij het oversteken je leven niet zeker bent.

Column

Door: Anita Bunt

Nederlands-Indië, Nederland,
Indische Nederlanders,
Nederlanders in Nederlands-Indië.

Nederland herdenkt.
Wij herdenken.

Wij herdenken de oorlog in Nederland, wij herdenken de oorlog in Nederlands-Indië. Wij herdenken opdat het niet vergeten mogen worden. Wij herdenken slachtoffers van de gruweldaden in de oorlog, in Nederland en in Nederlands-Indië. Wij herdenken om de volgende generaties te doen stilstaan dat Vrijheid niet vanzelfsprekend is en wij ons realiseren dat het een groot goed is te leven in een vrij land.

Wij die nu leven in ons vrije Nederland, wij dragen deze geschiedenis met ons mee; onbewust leeft de geschiedenis in ons voort.

Geschiedenis door onze (voor-) ouders ervaren, beleefd.

Geschiedenis van generatie op generatie doorgegeven, doorverteld.

Geschiedenis laat ons verbinden met ons land van herkomst, het land van onze (voor)ouders.

Onze (voor)ouders die gestreden hebben voor leven, voor leven in vrijheid.

Gestreden voor een vrij leven; een vrij leven voor zichzelf, maar ook voor hun (klein)kinderen.

Maar wat is een vrij leven en wanneer voel je dat je vrij leeft? Onbewust beïnvloedt geschiedenis ons leven, worden we gevormd door dat wat er in ons collectief is gebeurd.

De geschiedenis bepaalt ons handelen, bepaalt hoe wij op bepaalde zaken reageren.

We nemen het mee, we nemen het over van onze ouders.

We leven onbewust het leven van onze (voor)ouders.

Ik werd mij bewust dat; de vrouwenlijn in mijn geschiedenis leidt naar de Njai, de Inlandse vrouw die in concubinaat leefde met een admiraal van de VOC uit Nederland.

Het maakte mij boos en verdrietig. Ik kon de vernedering en onderdrukking voelen in mijn lijf, iedere keer als ik erover las of over nadacht deed het pijn. Wat hebben deze vrouwen het zwaar gehad in die tijd, er was toen al geen vrijheid...

Pas je aan, maak jezelf onzichtbaar, wees gedienschtig. Generatie op generatie werd de onderdanigheid en nederigheid doorgegeven.

Ik dacht vrij te leven. Tot het moment van bewustwording, de confrontatie. De confrontatie met mezelf, de confrontatie met de geschiedenis van Nederlands Indië, het was hard.

Het was hard mij te realiseren wiens leven ik voortleefde.

Ik handelde, in alles wat ik deed, uit angst.

Angst opgeslagen in mijn lijf, angst die niet van mij was, angst van mijn (groot)moeder.

Onbewust was ik aan het overleven in plaats van leven.

Hoe is dat voor jou, herken jij je in mijn ervaring? Welke invloed had/heeft Nederlands Indië in jouw dagelijks leven?

Vaak worden we meer beïnvloed dan we denken, we zijn het ons niet bewust.

Maar op het moment dat er fysieke of psychische klachten komen, komt de waarheid hard binnen, voelen we dat we nog niet voldoende Vrij Leven.

Het maakt niet uit waar je (voor) ouders vandaan komen, welke ervaringen zij gehad hebben, wel of geen oorlogen meegemaakt, van land naar land verhuisd zijn,

zich wel of niet thuis hebben gevoeld.

Ieder mens draagt geschiedenis met zich mee, op zijn eigen manier, heeft zijn eigen beleving van een Vrij Leven...

Wij als Indische Nederlanders voelen ons vrij in Nederland, maar voelen wij ons ook vrij in onszelf? Wat is Vrijheid?

Teken de petitie 'Traktaat van Wassenaar 1966' op: <http://uitbetalentvw66.petities.nl/>

Pasar Kalender 2016

(update: 1 april 2016)

Januari

28, 29, 30: Breda <http://www.winkelcentrumhogevucht.nl>

Februari

5, 6: Barneveld <http://www.tjampoer.nl>

20 t/m 28: Amsterdam RAI <http://www.wnproductions.nl>

Maart

5, 6: Rijswijk (ZH) www.pasarmalamrijswijk.nl

11, 12: Uden <http://www.mercadouden.nl>

26, 27, 28: Ahoy Rotterdam <http://www.wnproductions.nl>

27, 28, 29: Arnhem www.stellarevents.nl

April

2, 3: Oss www.stichtingstellar.nl

3: Sluiskil www.pasha.nu

8 t/m 10: Zwolle <http://www.wnproductions.nl>

22, 23, 24: Nieuwegein www.stichtingstellar.nl

30: Zutphen www.pasaroostwest.nl

Mei

1: Amstelveen www.stichtingstellar.nl

1: Zutphen www.pasaroostwest.nl

2, 3 Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl

6, 7, 8: Geleen <http://www.pasarmalamasia.nl>

7, 8: Veenendaal www.m-box.nl

14, 15, 16: Den Helder www.stichtingstellar.nl

28, 29: Landgoed Nienoord (Leek) www.stichtingstellar.nl

28 t/m 31: Malieveld Den Haag www.tongtongfair.nl

Juni

1 t/m 5: Malieveld, Den Haag www.tongtongfair.nl

13, 14: Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl

19, 20, 21: Emmen www.flamproductions.nl

24, 25, 26: Arnhem www.stichtingstellar.nl

25: Blaricum www.hetvitusblaricum.nl

Juli

1, 2, 3: Eindhoven www.stichtingstellar.nl

11, 12: Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl

22, 23: Vaassen www.pasaroostwest.nl

27, t/m 31: Steenwijk <http://www.wnproductions.nl>

30, 31: Middelburg www.stichtingstellar.nl

29, 30, 31: Zoetermeer www.m-box.nl

Augustus

6, 7: Dieren www.pasaroostwest.nl

14 t/m 17: Dordrecht <http://www.wnproductions.nl>

16: Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl

19, 20, 21: Tilburg www.stichtingstellar.nl

20: Ede www.tokoneba.nl

26, 27, 28: Tegelen <http://www.wnproductions.nl>

September

2, 3, 4: Assen www.flamproductions.nl

10, 11: Veenendaal www.m-box.nl

12, 13: Kallenkote www.taman-indonesia.nl

22 t/m 25: Alphen a/d Rijn <http://www.wnproductions.nl>

30: Enschede www.flamproductions.nl

Oktober

1, 2: Enschede www.flamproductions.nl

1, 2: Almere www.indischefeestavond.nl

29, 30: Leek www.stichtingstellar.nl

November

??? Den Haag www.mangarmegar.nl

5, 6: Rijswijk www.pasarmalamrijswijk.nl

19: Steenwijk <http://www.wnproductions.nl>

25, 26, 27: Maastricht <http://www.wnproductions.nl>

December

3, 4: Veenendaal www.m-box.nl

27 dec. t/m 8 jan.: (behalve Kerstdagen en Nieuwjaarsdag)

Arnhem, Burgers Zoo <http://www.wnproductions.nl>

1ct

MEER DAN 40 LANDEN

1ct /min naar vaste lijn

NIEUW

Meer informatie

Colofon

Digitaal maandelijks Magazine van:
Nederlands Indisch Cultureel Centrum

Hoofdredacteur: Hans Vogelsang

Redactie:

Jean-Marie Bosch van Drakestein

Juniorredacteur: Chinook de Deugd

Correspondenten:

Albert van Prehn (Muziek column)

Ferry Schwab (ICM-online)

Silfraire Delhaye (Indisch Platform)

Armando Ello (Hoezo Indo)

Ivo Pabbruwe (New Zealand)

Gedichten: Mary-Jane Sahanaja

Columns: Anita Bunt

Vormgeving & lay-out: Hans Vogelsang

Ondersteuning: Groep de Mos

Technische realisatie: Dennis v.d. Ham
(Borca-Online Computer Service)

<http://www.borca-online.nl/>

Verschijning: de 15^e van elke maand

Sluitingsdatum kopij en advertenties:

de 10^e van elke maand

Advertentietarieven: op aanvraag

Abonnementen NICC Magazine: GRATIS

Postadres: Newtonstraat 660

2562 LA Den Haag - Nederland

W: www.indisch-centrum-den Haag.nl

E: <http://indisch-centrum-den Haag.blogspot.com>

@: info@indisch-centrum-den Haag.nl

Aanmelden NICC Magazine (subscribe),

opzeggen NICC Magazine (unsubscribe):

info@indisch-centrum-den Haag.nl

Rabobank IBAN: NL39 RABO 0129 2168 36

t.n.v. N.I.C.C. te Den Haag

BIC: RABONL2U

Overname van (delen van de) inhoud is
toegestaan, mits met bronvermelding.

© 2016 N.I.C.C. Den Haag

Indische Internetkrant: www.icm-online.nl - schwab@icm-online.nl

Nederlands Indisch Cultureel Centrum

N I C C
Magazine

is het grootste digitale Indische magazine
ter wereld met ruim 9000 abonnees

Gratis abonnement: info@indisch-centrum-den Haag.nl

Borca Online
Computer Service

Weimarstraat 39
2562 GP Den Haag
070-364 2806

www.borca-online.nl

	N A A M	e – M A I L A D R E S
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		
24		
25		

Deze e-mail-adressenlijst 'knippen en plakken' en versturen naar e-mail: info@indisch-centrum-den Haag.nl of printen en versturen per post (voldoende frankeren) naar: Administratie NICC Magazine # Newtonstraat 660 # 2562 LA Den Haag